

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-pei G-le a Țării Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RENÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Profesor Universitar, Avocat	Dr. ȘTEFAN LADAY Fost Magistrat jurisconsult în Cluj	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIETEANU Avocat
C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris : **EDOUARD LÉVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris

Membrii corespondenți pentru Polonia : **EMIL ST. RAPPAPORT**, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia

ABONAMENTUL

Un an. p. B-cl, Case com., Autorit. 1200 lei
" Avocați 900 "
" Magistrați 700 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTAMANA

În lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

S U M A R

— Noțiunea juridică a serviciului public, de D-l Const. G. Rarincescu ;

JURISPRUDENȚA :

— Curtea de Casație, secț. unite : *Ecaterina și G. Croitoru cu Berman Elișcu* : (Chirii. Formalitățile de plata chiriilor după legea specială din 22 Iulie 1921. Aplicabile numai în ipoteza că chiria este portabilă, nu și când este cherabilă), cu o Notă de Iper ;

— Idem, Secția I : *Dionisie Dumitrescu cu Ion Teulescu* (Chirii. Ultimul an de o prelungire al legii din 1924. Dreptul acordat proprietarilor prin art. 48 de a cere rectificarea chirii pe acest an. Raportarea la situația valutară din 1924, nu 1916) ;

— Idem, secția II : *Corporația Comerc. de cereale din Portul și Oborul Brăila cu Sindicatul asistenților de cereale din Portul și Oborul Brăila* (Dacă există recurs în Casație contra unei sentințe de arbitraj dată într'un conflict colectiv de muncă ? Muncă prestată în baza convențiilor individuale, nu colective de muncă. Natura contractelor. Necompetința comisiunilor de arbitraj de a judeca conflictele ivorâte din asemenea contracte. Art. 4, 5, 6, 7, 14, 17, 24, 25, 26 și 32 din legea privitoare la reglementarea conflictelor de muncă din 5 Septembre 1920), cu o Notă de d-l Prof. Alex. Cerban ;

— Idem, secția III : *Elena Mitcova cu Ministerul Agriculturii* (Hotărâre definitivă. Cerere de executare. Refuz din partea organelor de executare. Nu poate face obiectul unui recurs în contencios ;

— Curtea de apel Buc. s. III : *Preotul Ioneanu cu Al. N. Isbășescu și Mendoiu* (Contestație la executare făcută în aceeași zi cu ultimul act de executare. Dovada incompletă că s'a făcut posterior săvârșirii ultimului act de executare).

— Curtea de apel Iași secția I : *Primăria Iași cu Al. Faur și alții* (Apel. Neplata taxelor de comunicarea apelului către intimat odată cu introducerea apelului sau în termenul legal. Anularea apelului. Art. 35 și 38 din legea accelerării judecărilor), cu o Notă de d-l avocat Em. Dan ;

— Trib. Ilfov, s. III c. cor. : *Maria Lerch cu Zisu Nicolau* (Interpretarea art. 19 din legea chiriilor din 1924. Cazul când într'o comună urbană, martorii prezenți, deși necitați, pot fi ascultați. Martor citat cu mandat de aducere. Neprezentarea lui la înfățișare. Dacă afacerea se mai poate amâna din cauza lipsei martorilor ? Art. 187 Pr. civ. și 86 și 87 din legea judec. de Ocol) ;

— Judecătoria Ocol I Buc. Soc. an. *Eminescu cu Primăria Capitalei* (Dacă Societățile persoane juridice pot fi pedepsite ca contraveniente ?).

Noțiunea juridică a serviciului public

Determinarea precisă a noțiunii de serviciu public, stabilirea elementelor caracteristice și a consecințelor, ce se pot trage din recunoașterea lor, formează una din problemele, ce preocupă într'un foarte mare grad pe juriștii streini și în special pe cei francezi. Aprofundarea acestei probleme a dat naștere la numeroase teorii controversate, cari s'ar putea reduce și concentra în liniiamente generale la două : Prima reprezentată prin jurisconsulți de valoare a lui *Leon Duguit* (1) și *Gaston Jèze*, (2) caută a se prezintă ca produsul firese al teoriilor noi, cari domină actualmente materia dreptului public. A doua, reprezentată prin jurisconsulți de o egală valoare, ca *Maurice Hauriou* (3), *H. Berthélemy* (4), continuă principiile tradiționaliste ale școlii clasice a dreptului public. În țara noastră această a doua teorie este reprezentată prin d-l prof. *Paul Negulescu* (5), care consacră în tratatul său de drept administrativ, un întreg capitol teoriei generale a serviciului public.

Prima teorie face din serviciul public baza fundamentală a Statului. Statul în concepțiunea protagoniștilor acestei școli, nu mai este o putere care comandă, o suveranitate, ci o simplă *cooperatiune de servicii publice*. Ca o primă consecință a acestei idei, noțiunea unui Stat, dotat cu o personalitate juridică, distinctă de aceia a indivizilor,

1) *Leon Duguit*, Les transformations du droit public, ed. II, 1921 pag. 34 și urm. Traité de droit const. ed. II, tom. II, 1923 pag. 54 și urm.

2) *Gaston Jèze*, Principes généraux du droit administratif, 1925, ed. III, pag. XX și 1 : Le service public, Revista de drept public (București) 1926 pag. 161.

3) *M. Hauriou*, Le service public et le puissance publique Revista de drept public 1926 pag. 365.

4) *Henri Berthélemy*, Traité de droit administratif, ed XI 1926 pag. 29.

5) *Paul Negulescu*, Tratat de drept administrativ ed. III, 1925 pag. 215.

și titulară de drepturi subiective, este înlăturată ca fiind o simplă ficțiune.

În opozițiune cu această școală, cea de a doua teorie rămâne credincioasă vechii concepțiuni a statului-persoană, titulară de drepturi subiective, dintre cari cel mai important este dreptul de a comanda în mod absolut și autonom, drept cunoscut sub denumirea de *suveranitate*. Statul este acea persoană colectivă, distinctă de indivizii, cari o compun și investită cu dreptul și puterea suverană de a comanda. Puterea publică este așezată astfel la baza fundamentală a Statului și pe dânsa școala clasică a organizat dreptul administrativ modern. Făcând acest lucru, școala clasică, după cum remarcă *Hauriou*, ascultând de tradițiunea juriștilor din toate timpurile, așază domeniul propriu al dreptului, nu în regiunea scopurilor urmărite, ci în aceia a mijloacelor întrebuintate pentru atingerea acestor scopuri, adică în aceia a *puterilor și a drepturilor* (6). Fenomenul acesta se observă și în dreptul privat, unde scopurile urmărite de individ interesează foarte puțin ordinea juridică; ceea ce interesează în primul rând, sunt *mijloacele* de realizare a acestor scopuri, mijloace cari constituiesc propriu zis sfera drepturilor și a puterilor juridice.

O recentă manifestare a acestei controverse juridice și-a găsit locul în *Revista română de drept public*, care a apărut în țara noastră în acest an. În numărul 2 al acestei reviste a apărut un articol, intitulat „*Le service public*” al prof. *Gaston Jèze*, căruia în numărul 3, îi răspunde prin o argumentare strânsă și energică, prof. *M. Hauriou*, prin articolul: „*La puissance publique et le service public*”.

Înainte de a intra în urmărirea mai de aproape a acestei controverse juridice și pentru a ne putea da seamă mai bine de valoarea și semnificarea ei, ar fi fost bine ca să cercetăm în prealabil aceste două noțiuni fundamentale, în jurul cărora se poartă întreaga discuțiune: *noțiunea de suveranitate* și *noțiunea de serviciu public*. Cum însă noțiunea de suveranitate este o noțiune veche și care și-a găsit oarecum formularea lei definitivă, mă voi mărgini în acest articol să studiez numai noțiunea serviciului public, ca una care pusă în lumină de puțină vreme nu a ajuns încă la o limpezire definitivă.

Noțiunea juridică a serviciului public s'a format pe cale de sinteză. Procedându-se la o analizare amănunțită și adâncă a diferitelor activități sociale, cari în opiniunea curentă sunt considerate ca servicii publice, s'a ajuns a se desprinde patru elemente, comune și esențiale oricărui serviciu public, cari prin întrunirea lor sintetică ne dau noțiunea de serviciu public. Aceste elemente sunt: a) un element de *întreprindere*, adică o înlănțuire de oameni și materiale, având la dispozițiunea lor o sumă de resurse pecuniare și tehnice necesare pentru realizarea unei utilități sociale.

b) posibilitatea de a utiliza anumite *procedee juridice*, speciale și exorbitante de drept comun;

c) o stare de *dependență* și *subordonare* față de puterea publică, aceste activități sociale fiind organizate, conduse ori controlate de puterea publică;

d) un *element de utilitate generală și colectivă*,

pentru satisfacerea căreia se produce organizarea și funcționarea serviciului.

Reunind toate aceste patru elemente într-o noțiune sintetică și unitară, obținem definițiunea serviciului public, care este următoarea: *Serviciul public este o întreprindere de utilitate socială, creiată, condusă și controlată de puterea publică și destinată a da satisfacțiune regulată și continuă intereselor generale și colective ale Societății.*

Să luăm pe rând aceste elemente componente ale serviciului public și să procedăm la o analizare mai adâncă a lor.

I) Serviciul public are în primul rând un caracter de *întreprindere*. În compozițiunea unui serviciu public intră un *personal*, guvernat de un anumit statut juridic și o sumă de obiecte materiale cu ajutorul cărora personalul își îndeplinește misiunea sa.

În îndeplinirea scopului său această întreprindere utilizează resurse pecuniare, cari provin fie din o afectațiune bugetară, fie din perceperea unor drepturi și taxe dela aceia, cari uzează de ele.

În general gestiunea financiară a serviciului public propriu zis este supusă unor reguli speciale derivând din legile de comptabilitate publică.

II) Al doilea caracter al serviciului public este de a avea posibilitatea de a uză de anumite procedee juridice speciale și exorbitante de drept comun.

Aceste procedee juridice au fost puse în lumină de *Gaston Jèze* în studiul citat din *Revista română de drept public* (7). Ele se reazămă pe un principiu fundamental de drept public și anume pe principiul *continuității serviciului public*.

Funcționarea regulată a serviciului public trebuie să fie asigurată în mod permanent și continuu, ca un rezultat necesar și logic al desfășurării vieții sociale. Viața socială, în generațiunile umane, cari se succed neconținut, este indefinită; nimic nu o poate opri în desfășurarea ei firească. Ca un corolar logic al acestui fapt, serviciile publice, cari constituiesc elementele necesare și indispensabile ale acestei vieți colective, trebuie să funcționeze în mod continuu și permanent; continuitatea serviciilor publice este o condițiune elementară și primordială a existenței Statului. Altmintreli, cădem în desorganizare și anarhie.

Pentru asigurarea acestei continuități serviciile publice au posibilitatea de a uză de anumite procedee juridice, procedee de drept public, cari se pot resuma în această idee esențială: *Interesul particular trebuie să cedeze în fața interesului general*. Într'un conflict de interese între stat și individ, interesele generale trebuie să prevaleze, spre deosebire de conflictele de interese dintre particulari, cari trebuie rezolvate potrivit principiului de egalitate a intereselor în conflict.

Potrivit acestor principii statul și serviciile publice pot să uzeze de anumite facultăți și drepturi speciale și exorbitante de drept comun: spre ex.: de puterea de a expropria pentru cauză de utilitate publică, de a cere ascultare dela indivizi, de a rechiziționa oameni și materiale, cât și de a aplica reguli speciale în ce privește recrutarea agenților publici, procurarea de materiale necesare serviciului, etc.

Uneori statul și serviciile publice au facultatea

6) *Revista de drept public* 1926 pag. 365. *La puissance publique et le service public*. de *Hauriou*.

7) *Revista de drept public*, 1926 pag. 168.

de a alege între procedeele de drept public și cele de drept privat; altele ele sunt obligate de a recurge numai la procedeele de drept public, cum este spre ex. în cazul numirii unui funcționar public propriu zis.

III) Al treilea caracter al serviciului public este raportul de dependență și subordonare, în care se găsește acesta față de puterea publică, de guvernanti. Serviciul public este o întreprindere creiată organizată, condusă, ori cel puțin controlată de guvernanti. Numai cu îndeplinirea acestei condițiuni după cum observă și d-l prof. An. Teodorescu (8), întreprinderea, care gerează, ori asigură satisfacerea unui interes general, poate fi considerată ca serviciu public. Ca o consecință logică a acestei idei, urmează că puterea publică, nu numai că organizează și controlează funcționarea serviciilor, dar are chiar *puterea și dreptul de a modifica organizarea lor*, oricând și fără a fi stingherită de vre-un obstacol juridic în aceasta (9).

Serviciul public trebuie să funcționeze în conformitate cu transformările societății și cu progresele tehnice moderne. De aceea statutul lui juridic, trebuie să poată fi oricând modificat și pus în concordanță cu aceste necesități. Puterea publică are deci dreptul ca oricând să intervină pe cale reglementară, spre ex.: în funcționarea unei societăți concesionare de cale ferată impunându-i alte obligațiuni decât cele fixate anterior, pentru bunul mers al serviciului.

Creiațiunea și organizarea unui serviciu public nu se poate face însă în general decât printr-o lege. Și aceasta, pentru că creierea unui serviciu public implică crearea de noi funcțiuni publice și articole speciale din constituția noastră (art. 93 și 88 alin. 8 opresc puterea executivă de a crea ea singură, fără existența unei legi funcțiuni publice) (10).

IV) Al patrulea element esențial al serviciului public este satisfacțiunea dată unui interes public general. Nu este suficient ca această întreprindere să fie organizată și controlată de Stat, ci ea trebuie să răspundă unei necesități generale și colective. Există o sumă de organizațiuni creiate și controlate de Stat, spre ex.: diversele exploatațiuni agricole, industriale, comerciale ale statului, dar cari nu pot fi considerate drept servicii publice, întrucât nu răspund în mod direct unui interes general al colectivității, și în consecință rămân supuse regimului de drept privat. Pe de altă parte însă nu toate interesele generale formează obiectul a câte unui serviciu public, ci numai o parte din ele, și anume numai acelea a căror îndeplinire este socotită *obligatorie* pentru Stat. Numărul acestora este însă variabil în raport cu starea de civilizațiune a colectivității respective, precum și în raport cu unele împrejurări politice și sociale, stare de criză, ori de războiu.

Altădată serviciile publice se limitau la necesitățile de siguranță și ordine publică, astăzi ele au crescut în mod considerabil și tendința lor este de continuă creștere. Este o chestiune, care a fost mult discutată și anume aceia de a se vedea, care

trebuie să fie rolul statului în această privință: trebuie să-și mărească sfera de acțiune, procedând la girarea cât mai multor interese publice, ori trebuie să-și reducă cât mai mult acțiunea, lăsând ca interesele generale să fie rezolvate prin jocul liber al inițiativelor private și să se ocupe numai cu cele strict esențiale noțiunei de stat?

În orice caz însă este foarte importantă chestiunea de a ști, care este *criteriul* de care să ne putem servi, pentru a vedea dacă interesele satisfăcute prin organizarea creiată de stat sunt de așa natură încât aceasta să poată fi considerată ca un serviciu public?

După unele păreri trebuie ca satisfacerea acestor interese de către Stat să fie considerate ca obligatorii de opiniunea publică curentă. Aceasta este cred, un criteriu vag și care nu poate satisface spiritul juristului. Ce este opinia publică și cine o constată? De aceea cred întemeiată părerea lui G. Jèze, după care o întreprindere creiată de Stat, nu poate fi considerată ca constituind un serviciu public, decât dacă autoritatea publică însărcinată cu organizarea serviciului a înțeles să-i dea acest caracter (11). Această intențiune și voință a autorității publice poate rezultă, fie în mod evident din textul legii, care creiază serviciul, fie din o sumă de condițiuni și împrejurări, cari în totalitatea lor pot să caracterizeze voința puterii publice.

Acestea sunt elementele esențiale ale serviciului public, cari îl diferențiază de celelalte întreprinderi particulare. Ele determină noțiunea serviciilor publice propriu zise, cari în totalitatea lor constituiesc *Administrațiunea*.

Posibilitatea de a determina noțiunea serviciului public și a ne da seama astfel când ne găsim în fața unui serviciu de asemenea natură, prezintă un interes deosebit de mare. Acest interes este tras din faptul că serviciile publice sunt supuse unui regim juridic special, un regim de drept public.

Caracterele esențiale ale acestui regim sunt următoarele:

a) Funcționarea serviciilor publice este dominată, după cum am arătat, de legea continuității. În vederea asigurării acestei continuități, autoritatea publică dispune de drepturi și prerogative exorbitante de drept comun, precum: puterea de a rechiziționă, de a expropria, dreptul de a cere asculare dela cetățeni, etc.; pe de altă parte personalul este obligat de a colabora în mod neîntrerupt la funcționarea serviciului. Greva agenților unui serviciu public constituie un fapt ilicit, chiar dacă nu există un text de lege, care să proclame în mod formal acest lucru.

b) Raportul juridic, care leagă pe funcționarii publici propriu ziși de Stat ori de celelalte stabilimente publice, nu este un contract dominat de principiul autonomiei voințelor. Situațiunea lor juridică nu este creiată de acordul de voință al părților, ci de legea organică a serviciului, care le stabilește în afară și peste orice acord de voință, drepturile și datoriile.

Pe de altă parte noțiunea de funcționar public este determinată de serviciul public, de oarece funcționarii publici propriu zis sunt agenții, cari

8) Curs de drept administrativ, 1926, litografiat, pag. 208.

9) G. Jèze, Le service public, Revista de drept public 1926 pag. 170.

10) Vezi în această privință și P. Negulescu, Tratat de drept administrativ 1925, pag. 231.

11) Gaston Jèze articolul citat pag. 175. De altfel aceasta este și ideea din care s'a inspirat jurisprudența consiliului de stat francez.

colaborează în mod continuu și permanent la îndeplinirea unui serviciu public veritabil ;

c) Actele săvârșite de agenții publici în vederea funcționării unui serviciu public sunt *acte administrative*, fie că ar fi vorba de acte de autoritate ori de gestiune. Aceste acte sunt supuse unui regim juridic special, actul trebuind să îndeplinească anumite condițiuni de valabilitate și producând anumite efecte juridice. În Franța ele sunt supuse competenței unei anumite jurisdicțiuni administrative; la noi de asemenea sunt supuse în parte unui regim de jurisdicțiune specială.

d) Resursele pecuniare și materiale afectate pentru funcționarea serviciilor publice sunt supuse de asemenea unui regim juridic special; bunurile constituiesc și aparțin *domeniului public*, iar gestiunea financiară este supusă dispozițiunilor legale de contabilitate publică;

e) Serviciul public este dominat de principiul *specialității*, în sensul că el nu poate să îndeplinească decât actele și operațiunile necesare pentru executarea scopului lui ;

f) Responsabilitatea Statului pentru daunele, cari ar rezulta din funcționarea serviciilor publice este supusă altor reguli decât acelea cari guvernează materia daunelor în dreptul privat.

Aceste reguli sunt inspirate din două principii fundamentale ale dreptului public modern : 1) Primul principiu este că necesitățile vieții în societate impun tuturor cetățenilor obligațiunea de a suporta fără indemnitate, afară numai dacă legiuitorul nu dispune altfel, toate consecințele vătămătoare derivând din funcționarea serviciilor publice de interes general, atunci când această vătămare lovește pe toți cetățenii ; 2) al doilea principiu, derivând din egalitatea tuturor cetățenilor în fața sarcinilor publice, consistă din dreptul acestora de a nu suferi unii mai mult decât alții de sarcinile impuse în interesul tuturor.

Acum, după ce am determinat noțiunea de serviciu public și am arătat cari sunt consecințele, cari o întovărășesc, să revenim la controversa dintre cele două școli și cari a format punctul inițial al studiului nostru.

După cum se poate lesne observa noțiunea serviciilor publice este dominată de o idee : ele se prezintă ca emanațiuni ale puterii publice. Nu se poate concepe existența serviciului public, decât ca o creațiune a unei forțe externe lui, care o domină în tot cursul funcționării, putând merge până la suprimarea lui. Această putere, putere de fapt sau de drept, este *Statul*, care în ultimă analiză nu este decât sistem de organizare a forței. De aceea cred mai întemeiată părerea școalei clasice, care așază fundamentul dreptului public pe această temelie a puterii publice. Greșala acestei școale a fost însă atunci când a neglijat cu totul această noțiune a serviciului public, care alături de noțiunea suveranității se prezintă, ca o idee dominantă în dreptul public modern, bogată în consecințe juridice și rezultate practice.

CONST. G. RARINCESCU

A apărut în broșură interesantul studiu : **TENDINȚELE SOCIALE ÎN DREPTUL PRIVAT**, de d-l Docent Universitar *Alex. Em. Lăzărescu*.

Prețul 50 lei. — De vânzare la toate librăriile principale din țară și la „Curierul Judiciar”, str. Artei 5.

INALTA CURTE de CAS. și JUST. S-UNITE

Audiența de la 23 Septembrie 1926

Președinția d-lui G. V. BUZDUGAN, Prim-președinte

Ecaterina și C. Croitoru cu Berman Elișcu

Deciziunea No. 17

Chirii. Formalitățile de plata chiriilor după legea specială din 22 Iulie 1921. Aplicabile numai în ipoteza că chiria este portabilă, nu și când este cherabilă.

Formalitățile mai simple de plata chiriilor prevăzute de legea din 22 Iulie 1921 se aplică numai în ipoteza când chiria este portabilă (plătibilă la domiciliul proprietarului) căci numai în acest caz legea cerea mai înainte facerea unei oferte reale pentru liberarea chirișilor.

Când chiria este cherabilă (plătibilă la domiciliul chirișului debitor), chirișul nu are nici o formalitate de îndeplinit, nici ofertă reală, nici noua formalitate a legii din 1921 ce înlocuește în interesul său oferta reală, ci proprietarul pentru a avea dreptul la reziliere sau a da eficacitate pactului comisoriu expres, trebuie să constate că s'a prezentat la domiciliul chirișului și că acesta a refuzat plata, căci numai astfel chirișul este în culpă și poate fi vorba de rezilierea contractului.

S'a citit raportul făcut de d. consilier E. Bănescu și s'a ascultat d-l avocat Teodoru în dezvoltarea motivelor de casare, d. adv. Drăgășineanu în combateri și d-l procuror general I. N. Stambulescu în concluzii ;

Curtea,

Asupra recursului făcut de Eufrosina Croitoru, în contra sentinței Nr. 477-925, dată de Tribunalul de Vaslui, ca instanță de trimitere, în cauză cu Berman Elișcu, recurs trimis în judecata secțiunilor Unite a acestei Curți prin deciziunea Nr. 2605 din 17 Mai 1926.

Având în vedere motivul de recurs în cuprinderea următoare :

„Exces de putere, eroare grosieră de fapt, violarea articolului unic al legii din 28 Iulie 1921 cu privire la simplificarea formalităților de plată a chiriilor aplicabilă și contractelor de închiriere în curs de executare și violarea art. 969 și următorul, 977 și 1104 al. 1 cod. civil.

„Cu contractul de închiriere vizat de Administrația financiară Iași la No. 1350 din 10 Mai 1923 am închiriat lui Berman Elișcu, un apartament din imobilul meu din Iași, str. Gh. Mărzescu No. 4 cu termen de 4 ani, cu începere de la 23 Aprilie 1923, cu chirie anuală de 5000 lei, plus taxele comunale, plăti-toare, chiria în patru rate trimestriale, la 23 Aprilie, 23 Iulie, 26 Octombrie și 26 Ianuarie, cu obligația pentru chiriș a plăti chiria la datele stipulate și la locuința mea, fără nici o somație sub sancțiunea rezilierii de drept a contractului de închiriere fără judecată.

„Neplătindu-mi-se chiria pe trimestrul de Octombrie 1924 la termen, nici dările comunale ce mi se datorau pe anii 1923 și 1924, am cerut a se constata reziliat contractul de închiriere și a se ordona evacuarea chirișului, acțiune care mi s'a respins de judecătoria Ocolului I Urban Iași, pentru motivele prevăzute de zisa carte de judecată, între altele, că aș fi exercitat prin soțul meu care avea un mandat tacit din partea mea de a încasa chiria, un delict civil, inducând în eroare pe chiriș de a nu plăti la termen, căci venind la domiciliul meu în Iași, să-mi plătească chiria, soțul meu ar fi spus să nu se grăbească, căci nu știe nici care e suma ce trebuie să plătească ca atare pentru

comună, nici cât, și chiriașul s'a încrezut dovadă ce a făcut-o, — zice judecătorul — chiriașul cu martori, la care dealtminteri eu m'am opus, pentru că era inadmisibilă;

„Asemenea judecătorul mai respinge acțiunea și pentru că în contractul de închiriere n'ași fi prevăzut locul unde chiriașul trebuia să facă plata necunoscându-mi domiciliul; făcând apel contra acestei cărți de judecată, Tribunalul de Iași S. I-a, prin sentința No. 178 din 925, dată în majoritate, îmi respinge apelul pentru singurul motiv, că deși în contractul de închiriere există pactul comisoriu expres, totuși nu era indicată locuința proprietarei pe care chiriașul nu o cunoștea și deci nu-mi putea face plata, considerând că chiriașul n'ar fi în culpă.

„În contra acestei sentințe am făcut recurs la Înalta Curte de Casație și Justiție Secțiunea I-a, care pentru motivele prevăzute în deciziunea sa No. 1471 din 925 casează sentința Tribunalului Iași pentru exces de putere, eroare gravă de fapt și violare de lege, constatând că instanța de fond a comis o eroare grosieră de fapt căci a interpretat greșit clauza din contractul de închiriere, care prevede pentru chiriaș obligația de a plăti chiria la domiciliul proprietarei, că a comis un exces de putere, neținând seama de concluziunea din instanță a chiriașului, că s'a prezentat la domiciliul meu, proprietara, a-mi achita chiria, deci cunoștea domiciliul meu de fapt și că a violat și art. unic din legea din 22 Iulie 1921 de simplificare a plății chiriilor, aplicabil și contractelor în curs de executare care obligă deci pe chiriași pentru a se pune la adăpostul rezilierii să consemneze chiria chiar în cazul de refuz a plății, indiferent dacă chiria este cherabilă sau portabilă, sau dacă fiind portabilă, nu ar fi arătat prin contract care e domiciliul proprietarului.

„În urma casării hotărârii Tribunalului Iași, s'a trimis spre judecare din nou apelul meu la Tribunalul Vaslui, înaintea căreia chestiunea a fost și mai simplificată ca discuție, deoarece chiriașul a renunțat a mai susține că întârzierea plății chiriei s'a datorit vre-unui delict civil săvârșit de soțul meu, considerat ca mandatar tacit al meu.

„Înaintea Tribunalului Vaslui am pus aceleași concluzii ca și la celelalte instanțe de fond, a se rezilia contractul de închiriere și a se ordona evacuarea pentru că nu mi s'a plătit chiria la termen și la domiciliul meu conform contractului, pactul comisoriu fiind stipulat, domiciliu pe care, indiferent dacă a fost arătat în contractul de închiriere, se cunoștea de chiriaș, după cum a zis și Înalta Curte de Casație, natura portabilă a plății, chiria nemai putându-se discuta fiind recunoscută tot de către Înalta Curte de Casație.

„Tribunalul însă, neținând seamă de concluziunile mele, neținând seamă de soluționarea dată de Înalta Curte de Casație, a raporturilor ce izvorăsc pentru părți din analiza clauselor contractului mi-a respins apelul, împărtășind modul de susținere al intimatului chiriaș, care de astă dată, cu rea credință, schimbând concluziile ce le puse înaintea celorlalte instanțe, n'a mai recunoscut că plata e portabilă și s'a pus la adăpostul rezilierii, pretinzând că plata este cherabilă; asemenea Tribunalul netăgăduind că articolul unic al legii din 1921 pentru simplificarea plății chiriilor se aplică și contractelor în curs de executare, totuși deși a constatat că chiriașul n'a depus chiria la termen prin îndeplinirea formelor revăzute de art. unic din 1921 l'a găsit Tribunalul că nu e în culpă, deoarece plata chiriei e cherabilă, eu proprietara nu m'am dus la domiciliul său de a o cere, mai mult, Trib. recunoscând că chiriașul ar fi fost după termen la domiciliul meu spre a-mi plăti, încă nu ar fi o decădere pentru chiriaș schimbând situația juridică, plata rămânând tot cherabilă, faptul de a fi venit chiriașul la domiciliul meu de a plăti fiind pentru el o facultate.

„Pentru toate aceste considerațiuni rezumate ale Tribunalului Vaslui mi s'a respins și de astă dată apelul și aceasta Tribunalul de Vaslui n'a putut face-o decât comitând, după cum am arătat mai sus, un flagrant exces de putere, o inter-

pretare și o eroare grosieră de fapt și violarea art. 969 și următorul, 977 și 1054 al. 1 cod. civil și al articolului unic al legii din 1921, pentru simplificarea plății chiriilor.

„Susțin că a comis toate aceste motive de casare pentru că nu mai era permis Tribunalului, astfel cum a fost casată sentința Tribunalului Iași să nesocotească modul de interpretare dat de Înalta Curte de Casație în considerentele sale în care spune categoric că din analiza contractului de închiriere rezultă necontestat obligațiunea pentru chiriași a plăti chiria la domiciliul proprietarei și casează pentru acest motiv calificându-l de exces de putere și eroare gravă de fapt. Cum mai e permis instanței de fond, de trimitere, să mai comită aceiași eroare de fapt sau același exces de putere și să spună că plata nu e portabilă și cherabilă, și pe baza greșitei interpretări a contractului să facă deducțiile cuprinse în considerentele hotărârii că chiar dacă chiriașul n'a plătit la termen nu e în culpă. Toate aceste deci Tribunalul le-a făcut comitând același exces de putere, aceeași interpretare și eroare de fapt și a violat art. 1104 al. 1 cod civil cu privire la portabilitatea plății, al art. 969 cod civil, care dă convențiilor putere de lege și al art. 977 cod civil, care spune că interpretarea contractelor se face după intenția comună a părților contractante și nu după sensul literal al termenelor întrebuințați.

„Dar Tribunalul a violat și articolul unic al legii din 22 Iulie 1921 cu privire la simplificarea plății chiriilor, aplicabil și contractelor în curs de executare, afirmând că această dispozițiune de lege este o facultate acordată debitorului chiriaș, fără nici o sancțiune ilegală, cu toate că Înalta Curte casând a stabilit doctrina ca această dispozițiune de lege este aplicabilă în toate ipotezele chiar, fie plata portabilă sau cherabilă sau analizând ipoteze în specia noastră cum se susține de chiriaș că plata fiind portabilă dar nu cunoștea domiciliul proprietarei, încă trebuia să se consemneze chiria în termen sub sancțiunea aplicării pactului comisor convențional și cu atât mai gravă este interpretarea dată de Tribunalul Vaslui, cu cât Înalta Curte analizând susținerile chiriașului, a afirmat prin deciziunea de casare că chiriașul cunoștea domiciliul proprietarei”.

Având în vedere sentința atacată, din care rezultă, că recurenta Eufrosina Croitoru a intentat acțiune la judecătoria Ocolului I Urban Iași în contra intimatului Berman Elișeu, pentru rezoluția contractului de închiriere a unui apartament dintr'un imobil situat în str. Gh. Mârzescu Nr. 4 și evacuarea lui pe motiv de neplată de chirie; că atât Judecătoria de Ocol cât și Tribunalul Iași au respins acțiunea pentru motivul că în contract ne-arătându-se domiciliul proprietarei unde trebuia făcută plata, — chiria era cherabilă și nu portabilă, împrejurare în care pactul comisoriu n'a putut opera din moment ce nici nu se pretindea că proprietara s'ar fi dus la domiciliul chiriașului și că acesta ar fi refuzat plata chiriei; că sentința Tribunalului Iași fiind atacată cu recurs, această Curte prin deciziunea Nr. 1471-925, a casat sentința Tribunalului Iași și a dispus trimiterea afacerii în judecata Tribunalului Vaslui; că, în considerentele deciziunii sale, Curtea stabilește că în contract se prevede, sub sancțiunea pactului comisoriu expres, — că plata chiriei se va face la domiciliul recurentei, lucru atunci necontestat, iar alegațiunea intimatului că n'ar fi cunoscut acel domiciliu, Curtea o înlătură ca neîntemeiată, întrucât, din înseși susținerile acestuia că s'ar fi dus la termen, la domiciliul recurentei pentru a-i plăti chiria care i-ar fi fost refuzată, rezultă că cunoștea domiciliul acesteia și era deci în situațiune de a îndeplini formalitățile prevăzute pentru liberarea sa, prin legea din 22 Iulie 1921; că înaintea Tribunalului Vaslui

intimatul modificându-și susținerile sale dela instanțele anterioare, a pretins că după termenii contractului locul plății ar fi fost la locuința chiriașului iar nu la domiciliul proprietarei, neindicat în contract; iar dacă s'a dus la aceasta, a făcut-o de bună credință pentru a plăti, lucru ce proprietara a refuzat să primească; că, Tribunalul Vaslui admite acest mod de susținere al intimatului, interpretând contractul în sensul că plata chiriei era cherabilă și justificând că fiind exercițiul unei simple facultăți faptul ducerii intimatului la domiciliul proprietarei, lucru ce nu-l poate împedea de a se folosi de clauzele contractului din care rezultând că chiria este cherabilă, intimatul nu este în culpă de a nu păși la facerea formalităților speciale pentru liberarea sa.

Având în vedere că prin motivul de recurs, partea I-a, recurenta susține, că instanța de fond ar fi denaturat cuprinsul contractului cu privire la locul plății și că ar fi violat dispozițiunea legii din 22 Iulie 1921, privitoare la formele de îndeplinit pentru liberarea de plata chiriei.

Considerând că prin contractul de închiriere, în discuție la clauza întâia, se prevede, că recurenta Eufrosina Croitoru, închiriaza intimatului Berman Elișcu un apartament din imobilul său situat în str. Gh. Mârzescu Nr. 4 iar la clauza Nr. 4 se prevede, că chiria împreună cu taxele către Primărie se vor plăti proprietarei la locuința sa și datele arătate mai sus, de unde rezultă clar și în mod neîndoelnic că chiria urma să fie achitată la domiciliul proprietarei, lucru de altfel care se confirmă și prin modul obișnuit în care s'a executat contractul, intimatul chiriaș recunoscând înaintea ambelor instanțe judecătorești din Iași că a mers și acum ea și altă dată la locuința proprietarei spre a-i plăti chiria, dar că ar fi fost indus în eroare de un reprezentant al proprietarei și că acest lucru i-ar exclude culpa și înlătură posibilitatea rezoluțiunei; că, în aceste condițiuni, Tribunalul Vaslui motivând că după contract chiria ar fi cherabilă și nu portabilă a nesocotit sensul clar și neîndoelnic al contractului și prin urmare întâia parte a motivului de recurs este întemeiată.

Considerând că din moment ce rămâne stabilit că chiria trebuia plătită la domiciliul proprietarei, intimatul chiriaș era dator a face formalitățile cerute de legea din Iulie 1921, pentru liberarea sa de obligațiunea principală a plății chiriei, dacă proprietara a refuzat plata; că din acest punct de vedere a doua parte a motivului de recurs, prin care se pretinde că acele formalități trebuiau îndeplinite și în ipoteza că chiria ar fi fost cherabilă, este lipsită de interes.

Că de altminterlea, acest nou mod de liberare al debitorului fiind edictat de lege în interesul exclusiv al chiriașilor pentru a le înlesni plata când proprietarul sub diferite pretexte o refuză și a-i scuti de formele greoaie ale ofertei reale prevăzute de dreptul comun, mai ales față de dificultatea îndeplinirii la timp a formalităților ofertei din cauza mulțimei cererilor de oferte împovărătoare pentru serviciul portăreilor, urmează în mod logic și rațional că formalitățile de liberare a chiriașilor după legea menționată excepțională, au a se aplica numai în ipoteza când chiria este portabilă, căci numai în acest caz legea cerea mai înainte facerea unei oferte reale pentru liberarea chiriașilor și prin urmare numai atunci poate fi locul la

îndeplinirea formelor mai simple de liberare conform noiei legi menite a înlocui oferta cerută de dreptul comun, căci admitând contrariul ar fi să se îngreuneze iar nu să se înlesnească situația chiriașului, pe care legea a voit a-l ocroti.

Că, atunci când chiria este cherabilă, adică trebuie plătită la domiciliul debitorului chiriaș, aceasta nu are nici o formalitate de îndeplinit, nici oferta reală și nici noua formalitate ce înlocuește în interesul său oferta reală, ci proprietarul pentru a avea dreptul la rezoluțiune sau a da eficacitate pactului comisoriu expres, trebuie să constate că s'a prezentat la domiciliul chiriașului și că acesta i-a refuzat plata, căci numai astfel chiriașul este în culpă și poate fi vorba de rezoluțiunea contractului; că astfel fiind a doua parte a motivului de recurs este neîntemeiată.

Considerând că odată stabilită neplata chiriei conform contractului, este locul la o simplă aplicațiune a sancțiunei contractuale la acest fapt constant, declarând contractul reziliat pe temeiul pactului comisoriu expres prevăzut în contract.

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul, casează, admite acțiunea și ordonă evacuarea, etc.

NOTA. Când Inalta Curte de Casație s. I (complet chirii) a stabilit pentru prima oară că dispozițiile legale privitoare la simplificarea formalităților de împlinit de către chiriași la plata chiriei, au o aplicabilitate generală, care vizează toate modalitățile de plată a chiriei, — în lumea judiciară a fost o surpriză mare și aproape unanimă, străbătută de nădejdea că această jurisprudență va sfârși prin a fi schimbată. Când însă s'a putut vedea că menționata jurisprudență tinde să devie constantă nimic nu mai era de așteptat.

Iată însă că rezistența unor instanțe de fond a adus chestiunea înaintea Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți, cari prin deciziunea aci reprodușă, a determinat schimbarea jurisprudențială ce se impunea. Nu avem decât cuvinte de laudă pentru această deciziune, care se remarcă, nu numai prin justetea soluțiunei, dar și prin chipul strălucit cum este motivată, spre deosebire de deciziunile cari consacrau soluțiunea contrarie, a căror doză și insuficientă motivare, nu putea avea altă explicație decât aceea că ar fi greu de găsit argumente suficiente și serioase în sprijinul acelei soluțiuni.

Se punea întrebarea dacă dispozițiunile legii din 22 Iulie 1921 erau sau nu aplicabile chiriașilor în ale căror contracte de închiriere nu exista nici o clauză privitoare la chipul în care trebuia să se facă plata chiriei, sau în cari nu se indica locul plății.

Conform dreptului comun (*art. 1104 c. civ.*) când într'un contract nu este arătat locul în care trebuie să se facă plata, în privința lucrurilor certe și determinate, ea urmează să se facă în locul în care se găsea obiectul obligațiunei în timpul contractării. In orice alt caz, plata trebuie să se facă la domiciliul debitorului.

Așa fiind, conform dreptului comun, în ipoteza

care ne preocupă plata chiriei urmează să se facă la domiciliul chiriaşului, unde proprietarul (creditorul) trebuie să se prezinte spre a o cere (chirie cherabilă), chiriaşul neavând de îndeplinit nici un fel de formalitate la data exigibilităţii chiriei, şi neavând altă îndatorire decât aceea de a aştepta cererea de plată a proprietarului, care în caz de refuz din partea chiriaşului, trebuia să facă a se constata judecătoreşte acest refuz (*punere în întârziere*).

Legea din 22 Iulie 1921 derogat-a ea dela dreptul comun în această privinţă?

Răspunsul la această întrebare nu se putea da, decât procedându-se la interpretarea acelei legi.

Prima chestiune care se punea în acest scop era aceea de a se şti cari au fost intenţiunile legiuitorului din 21 Iulie 1921? Aceste intenţii ies la iveală din însăşi titulatura legii. Legiuitorul a voit să „simplifice formalităţile de îndeplinit *de către chiriaşi la plata chiriei*“. E cert dar că legiuitorul a fost preocupat de situaţia chiriaşilor şi numai a lor, că a voit să le creeze o situaţie mai bună decât aceea pe care le-o crea contractele sau dreptul comun, scutindu-i de îndeplinirea unor formalităţi costisitoare şi anevoioase (*oferte reale şi consemnaţiuni*) la cari îi obligau refuzul constant al proprietarilor de a primi chiria, ceeace avea drept consecinţă pe deoparte o mare împovărare a corpurilor de Portărei, pe de alta o considerabilă sporire a numărului proceselor în reziliere şi evacuare. Fiind vorba de o *simplificare de formalităţi*, după cum indică însăşi titulatura legii, lesne este de înţeles, că legea nu putea viza cazurile în cari, chiriaşii neavând de îndeplinit nici o formalitate, n'ar fi fost nimic de simplificat, ei din potrivă, prin aplicarea legii din 21 Iulie 1921, s'ar fi ajuns la amplificare, punându-se în sarcina chiriaşilor, cari nu aveau de îndeplinit nici o formalitate, (cazul chiriei cherabile) îndeplinirea unor anumite formalităţi, prevăzute de legea specială.

Lăsând însă la o parte titulatura legii şi spiritul ei, şi examinând litera acelei legi, constatăm că legiuitorul în primul aliniat al articolului unic al legii din 21 Iulie 1921, indicând modul de liberare al chiriaşilor de obligaţiunea plăţii chiriei, prevede că această liberaţiune se poate face, fie prin achitarea sumei datorite *direct proprietarului*, fie prin îndeplinirea formalităţilor arătate în text. E neîndoelnic dar că legiuitorul a înţeles să vizeze cazul precis al chiriei *portabile*, adică acela când locatarul era obligat să se ducă la proprietar pentru a face plata, idee pe care o întăreşte şi prevederea din cel de al treilea aliniat, că *plata se poate face şi înainte de termen*, ceeace presupune aciaşi ipoteză că locatarul s'ar prezenta la domiciliul proprietarului, aceştia neobiceiunind să ceară plata cu anticipaţie, ei dimpotrivă pândind rezilierea.

În fine cel de al patrulea aliniat al textului le-

gii, prin dispoziţiunile pe cari le cuprinde, înlătură orice umbră de îndoială. Legiuitorul spune categoric că desfiinţează în materie de chirie orice *formalităţi de ofertă* prevăzute de dreptul comun, şi pentru a înlătura orice dubiu în această privinţă face inoperante clauzele de portabilitate a chiriei cuprinse în contractele de închiriere.

Or, încă odată, *formalităţi de ofertă reală* nefiind obligaţi să facă decât locatarii cari au îndatorirea contractuală de a se prezenta la domiciliul proprietarului pentru plata chiriei, în cazul când acesta ar refuza să o primească, — rezultă *şi din litera legii*, că dispoziţiunile în ea cuprinse nu pot fi aplicabile chiriaşilor *cari n'aveau de îndeplinit asemenea formalităţi* (chiriei cherabile).

Iar proprietarii cari aveau în această ipoteză, o bligaţia de a pune în întârziere pe chiriaşii lor, în cazul când cerând chiria, aceştia ar fi refuzat să o plătească, nu pot introduce aceste formalităţi în termenii legii, căci juridiceşte e de neconceput vreo confuzie între *oferta reală*, formalitate desfiinţată de lege, şi *punerea în întârziere*, formalitate de care legea nu se ocupă. Numai printr'o asemenea confuzie inadmisibilă, s'ar putea conchide că şi în cazul chiriilor cherabile, chiriaşii ar fi obligaţi, să îndeplinească formalităţile prevăzute de legea din 21 Iulie 1921 cu prilejul plăţii chiriei. Absurditatea unei atari concepţiuni, rezultă încă din consideraţiunea că s'ar ajunge cu chipul acesta de a se transforma o lege edictată în scopul vădit de a ocroti pe chiriaşi într'o lege cu totul asupritoare pentru unii dintre ei, căci dacă pentru cazurile de portabilitate legea din 21 Iulie 1921 creiază chiriaşilor o situaţie mai bună, aplicarea ei în cazul cherabilităţii, situaţia chiriaşilor, din bună ce era prin simpla aplicare a dreptului comun, s'ar agrava.

Prin urmare orice metodă s'ar întrebuiţta pentru interpretarea legii din 21 Iulie 1921, singura concluzie pe care o impune, raţiunea, spiritul şi litera acelei legi, nu este alta decât aceea care a sfârşit prin a triumfa în urma deciziunii secţiunilor reunite ale Inaltei Curţi.

Lumea judiciară e pe deplin satisfăcută.

Rezultatul acesta însă, care e acela al frământărilor jurisprudenţii, ne impune o reflexie, — aceea că orice tendinţă de a se pune capăt acestor frământări e cu totul vătămătoare pentru evoluţiile ei.

Practica de toate zilele a dovedit că de foarte multe ori rezistenţa instanţelor de fond, a determinat schimbări dorite şi recunoscute ca necesare în chiar jurisprudenţa Inaltei Curţi, — care s'a putut de multe ori să fie eronată, datorită chipului insuficient cum diferitele probleme juridice i-au fost prezentate. Aşa fiind dispoziţiunea art. 54 din noua lege organică a Inaltei Curţi, care face obligatorii pentru instanţele de fond soluţiile date de suprema instanţă asupra punctelor de drept,

transformându-le astfel acele instanțe în simple birouri de înregistrare, nu ni se pare tocmai fericită.

IPER.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența de la 7 Iulie 1926

Președinția d-lui AL. ALESSIU, Consilier

Dionisie Dumitrescu cu Ioan Teulescu

Decizia No. 3257

Chirii. Ultimul an de prelungire al legii din 1924. Dreptul acordat proprietarilor prin art. 48 de a cere rectificarea chiriei pe acest an. Raportarea la situația valutară din 1924, nu 1916.

Legea din 1924 acordând prin art. 48, proprietărilor, dreptul de a cere rectificarea chiriei pe ultimul an de prelungire (1926-1927) în raport cu situația valutară s'a raportat la situația valutară din 1924, nu din 1916.

Aceasta reese din împrejurarea că, prin art. 9 fixează un singur spor de chirie pe întregul period de prelungire de trei ani și din nici un text de lege nu rezultă că pe ultimul an s'ar fi urmărit a se acorda proprietarului dreptul la o chirie egală cu cea obținută la libera tranzacție.

Curtea,

Ascultând pe av. G. Bădescu în susținerea recursului și av. Răuceanu și Bosnief Paraschivescu în combaterea lui și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Dionisie Dumitrescu contra hot. No. 4/926 a Comisiunei arbitrale Buzău în cauză cu Ioan Teulescu.

Văzând și motivul III de casare astfel formulat:

„Exces de putere și violare de lege.

„Comisiunea arbitrală prin unul din considerentele hotărârei sale susține că legiuitorul edictând art. 48 din legea prelungirii contractelor de închiriere din 1924, s'a referit la diferența valutară dintre anii 1916-1927, ultimul an de prelungire al legii din 1924. Consecințe acestei argumentări a fixat sporul la care a fost obligat prin hotărârea de atac cu recurs.

„Că nu aceasta a fost intenția legiuitorului, este faptul că odată cu votarea legii a fixat și sporul legal al chirilor pe periodul de timp 1924-1927, astfel cum a crezut el de cuviință.

„Dar fiindcă valoarea leului fluctua dela o zi la alta și a zis că cel puțin pentru ultimul an de prelungire fluctuațiunea leului să fie fixată atât pentru proprietar cât și pentru chiriaș ca valoarea pe care o avea leul în momentul punerii în aplicare a legii, pentru că numai astfel s'ar fi putut păstra o dreaptă proporție a chiriei legale fixată de legiuitor la 1924.

„Dacă legiuitorul s'ar fi referit la diferența de valută dintre 1916 și 1927, de ce n'ar fi avut-o chiar el în vedere la fixarea chirilor pe noul period de prelungirea 1924-1927?

„Comisiunea arbitrală obligându-mă la un spor de chirie peste chiria din 1924 data punerii în aplicare a legii, fără a i se fi făcut dovada devalorizării leului dela această dată și în anume proporție, a comis un exces de putere și o violare de lege.

Având în vedere că din hotărârea atacată cu recurs rezultă că Ion Teulescu a chemat înaintea Comisiunei arbitrale Buzău pe chiriașul său Dionisie Dumitrescu pentru ca în contradictoriu, să se

fixeze chiria sporită — conform dispozițiilor art. 48 din actuala lege a chirilor — pe anul de prelungire 1926-1927, la suma de 24.000 lei.

Având în vedere că comisiunea admite în parte cererea intimatului și sporește chiria pe anul 1926-1927, dela 4.800 lei la 20.000 lei.

Având în vedere că pentru a hotărâ astfel comisiunea stabilește că intențiunea legiuitorului din 1924 a fost ca, în mod treptat, să scoată de sub regimul excepțional diferite categorii de imobile, tinzând astfel spre regimul normal al liberei tranzacțiuni și ca un corectiv pentru prelungirea de trei ani a contractelor de locuințe, a dispus ea în cel de al treilea an, adică pentru anul 1926-1927, deși chiriașul nu va putea fi evacuat, totuși el să fie obligat a plăti o chirie în raport cu situația valutară, adică echivalentă cu chiria care s'ar putea obține la libera tranzacție; că deci rectificarea de chirie pe ultimul an de prelungire, prevăzută de art. 48, are a se face ținându-se seamă de situația valutară din 1926, în raport cu cea din 1916, iar nu în raport cu situația valutară din 1924, cum pretinde recurentul.

Că, termină Comisiunea — din acest punct de vedere cererea intimatului este fundată și apreciind, fixează chiria pe ultimul an de prelungire la suma de 20.000 lei.

Având în vedere că prin motivul III de casare recurentul susține că comisiunea a comis un exces de putere și o violare de lege atunci când a fixat chiria pe ultimul an de prelungire pe baza diferenței valutare dintre anii 1916 și 1926-1927, iar nu pe baza diferenței de valută dintre 1924 și 1926-1927.

Considerând că legea închirierilor din 1924, fixează chiria contractelor ce se bucură de prelungire pe întreaga durată de trei ani, iar pe ultimul an admite — prin art. 48 — o simplă rectificare a chiriei pe 1926-1927 în raport cu situațiunea valutară din 1924, pentru a pune astfel la adăpost atât pe proprietari cât și pe chiriași de eventualele fluctuațiuni valutare ce s'ar produce în cursul perioadei de prelungire.

Că aceasta a fost intenția legiuitorului, rezultă din împrejurarea că legea fixează în art. 9 un singur spor de chirie pe întreg periodul de prelungire de 3 ani, fără ca din vreun alt text de lege să reiasă că pentru ultimul an de prelungire s'ar fi urmărit să se acorde proprietarului dreptul la o chirie egală cu aceea ce s'ar fi putut obține la libera tranzacțiune, așa cum pretinde recurentul și cum ar ajunge a i se recunoaște dacă s'ar admite că diferența valutară are a se calcula în raport cu cursul leului dela 1916 când valoarea lui era necontestat aur.

Că dacă legiuitorul ar fi înțeles să se raporteze la cursul leului dela data de mai sus, nu mai avea nici un sens să acorde și chiriașului dreptul de a cere rectificarea chiriei, deoarece fiind în afară de orice presupunere că leul ar fi putut obține un curs mai ridicat peste cursul aur dela 1916, el nici odată nu s'ar fi putut găsi în situațiunea de a putea stabili vreo diferență valutară în favoarea sa, pe care să o reclame în justiție.

Că așa fiind numai prin exces de putere și violare de lege comisiunea arbitrală a fixat chiria pe ultimul an referindu-se la raportul dintre situațiunea valutară din 1926 și cea din 1916, în loc

să se refere la cea din 1924, așa că motivul III de casare devine fundat și recursul urmează a se admite, — fără a se mai discuta motivele I și II, la susținerea cărora s'a renunțat — trimițându-se afacerea înaintea aceleiași comisii, spre a fi judecată în conformitate cu cele mai sus tabilitate.

Pentru aceste motive

Admite recursul etc.

Trimite afacerea spre nouă judecare înaintea aceleiași instanțe de fond.

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 11 Iunie 1926

Președinția d-lui M. BALȘ, Consilier

*Corporațiunea Comerc. de Cereale din Portul și Oborul Brăila
cu Sindicatul asistenților de Cereale din Portul și Oborul Brăila*

Decizia Civilă No. 145

Conflict colectiv de muncă. Comercianți și asistenți de cereale. Sentință de arbitraj. Caracterul ei. Dacă există recurs în Casație contra unei asemenea sentințe. Soluțiune afirmativă. Rațiune. Art. 14, 17, 24, 25, 26 și 32 din legea privitoare la reglementarea conflictelor de muncă din 5 Septembrie 1920.

Procedura de urmat în caz de conflict colectiv de muncă. Prevenirea grevei, scopul ei. Muncă manuală. Salariați.

Muncă prestată în baza convențiilor individuale, nu colective de muncă. Natura contractelor. Necompetința comisii de arbitraj de a judeca conflictele isvorâte din asemenea contracte. Art. 4, 5, 6 și 7 din legea reglementării conflictelor de muncă.

1. *Sentințele de arbitraj date potrivit dispozițiilor art. 17 și 25 din legea privitoare la reglementarea conflictelor de muncă având caracterul unor hotărâri judecătorești sunt susceptibile de a fi atacate pe calea recursului în Casație.*

2. *Scopul creerii procedurii speciale de urmat în caz de conflict colectiv de muncă fiind prevenirea încetării colective a lucrului (greva) este inexactă această procedură nu poate fi aplicată decât atunci când se ivește un asemenea conflict prin încetarea colectivă a lucrului.*

3. *Soluționarea unor conflicte ivite între asistenți și comercianți de cereale legați între dânsii prin mai multe contracte individuale, nu este de competența comisii de arbitraj deoarece munca nefiind prestată de asistenți în comun în același stabiliment comercial sau industrial, nu poate fi vorba de un contract colectiv de muncă ci de executarea unei serii de contracte individuale și ca atare nu se poate impune patronilor judecarea litigiului în modul prevăzut de legea reglementării conflictelor de muncă.*

S'au ascultat din partea recurentelor d-nii avocați Pantazi și Jovian Moldovanu și din partea intimatilor d-ni avocați Vasiliu Cluj și Titel Petrescu,

Curtea, deliberând

Având în vedere recursul făcut de Ioan Gh. Sasu, Gh. Ciurea și M. Koffler, în calitate de delegați ai corporațiunii comercianților de cereale din portul și oborul Brăila, împotriva sentinței, de arbitraj No. 483-925 dată de judecătorul delegat de către Primul Președinte al Tribunalului Brăila.

Asupra incidentului de inadmisibilitatea recursului ridicat din oficiu.

Având în vedere în fapt că, la 18 Septembrie 1925, sindicatul profesional al asistenților de cereale din portul și oborul Brăila, s'a adresat inspectorului Muncii din Brăila, cerând a se soluționa pe cale de împăciuire, potrivit legii pentru reglementarea conflictelor colective de muncă, neînțelegerea ivită cu comercianții de cereale din portul și oborul Brăila în privința condițiilor de muncă și a sporului de salar.

Inspectorul muncii din Brăila nu a putut îndeplini însărcinările prevăzute de lege pentru că patronii au refuzat ca să primească delegați pentru împăciuire.

În fața Comisiunii de Arbitraj, delegații asistenților de cereale nu s'au înfățișat și hotărîrea potrivit art. 24 din lege a fost dată numai de reprezentantul Președintelui Tribunalului, care a încuviințat cererile asistenților.

Având în vedere că, spre a se vedea dacă recursul de față este admisibil în principiu, urmează a se examina dacă sentința de arbitraj atacată, are caracterul unei hotărîri judecătorești sau numai acel al unui contract colectiv de muncă.

Considerând că este exact că înțelegerile între lucrători și patroni, și stabilite în conformitate cu prescripțiunile art. 17 și 25 din legea pentru reglementarea conflictelor colective de muncă, se deosebesc de hotărârile arbitrale, prevăzute de art. 352 și urm. cod. proc. civ. mai ales din cauză că nu au la baza lor libera voință a părților cu privire la alegerea acestui mod de soluționare a litigiului, calea împăciuirii și arbitrajului fiindu-le impusă în virtutea art. 4 și 7 din lege.

Considerând însă că această deosebire nu poate ridica caracterul de hotărîre acestor soluționări ale unor litigii privitoare la condițiile contractului care leagă pe patron și lucrătorii unei anumite întreprinderi, adică la stabilirea unor raporturi de drept civil.

Că de altminteralea tot ca hotărîri au fost privite de legea pentru organizarea meseriilor din 27 Ianuarie 1912 cele decise de organele de împăciuire, de oarece prin art. 104 se dă drept judecătorului de ocol ca să investească cu formula executorie hotărârile de împăciuire.

Că de altminteralea legea română pentru reglementarea conflictelor colective de muncă însăși, în art. 14, 24, 25 și 26 întrebuintează, în ceea ce privește actul care soluționează litigiul, denumirea de „hotărîre”.

Că dacă art. 32 din lege prevede că neexecutarea hotărîrii constituie un just motiv de rupere a contractului și dă loc la daune în favoarea părții lezate, aceasta nu exclude caracterul de hotărîre al actului de soluționare a litigiului; într'adevăr această dispozițiune corespunde pe de o parte preocupării autorului legii de a nu îngădui ruperea contractului din partea patronului (lock-out) sau din partea muncitorului (grevă) de cât după nereușita împăciuirii sau arbitrajului; iar, pe de altă parte, constituie aplicațiunea principiilor generale de drept după care neîndeplinirea unei obligațiuni de a face nu poate fi urmărită, „manu militari” cu concursul forței publice, ci se traduce în daune (art. 1065 c. c.). Ori, mai toate stipulațiunile din contractele stabilite în virtutea legii privesc obligațiuni de a face sau de a nu face cari nu putea fi sancționate, după cum arată expunerea de motive, nici penalicește, nici pe calea execuțiunei silite.

Că dar dispozițiunile art. 32 nu ridică actului încheiat de Comisiunea de arbitraj caracterul unei hotărâri.

Considerând că astfel fiind, hotărârile date pe calea prevăzută de această lege, nu pot fi sustrate dela aplicarea principiului edictat de constituțiunea din 1923, care, după ce a garantat respectarea prescripțiilor ei de către legiuitor, prin dreptul conferit secțiunilor unite, ale acestei Înalte Curți, de a constata inconstituționalitatea dispozițiilor de lege potrivnice legii supreme, a socotit că este loc de a se lua o măsură de asemenea natură și în ceiace privește hotărârile judecătorești, pentru a garanta părții care a sucombat în pretențiunile sale, respectarea drepturilor ce-i sunt acordate prin constituțiune, și în consecință, a restabilit dreptul de recurs în casare și în cazurile în cari legea ordinară eliminase această cale de atac.

Considerând dar că și hotărârile date în conformitate cu dispozițiunile legii din 5 Septembrie 1920, sunt susceptibile de a fi atacate pe calea recursului în casare.

Pentru aceste motive, declară admisibil în principiu recursul;

In fond :

Asupra motivului de casare astfel formulat :

„Violarea art. 1 combinat cu art. 4, 5, 6 și următorii din legea pentru reglementarea conflictelor de muncă. Incompetință și exces de putere. Din textele mai sus citate, precum și din întreaga economie a acestei legi, rezultă că reglementarea prevăzută de această lege prin arbitraj, are loc numai în cazul când se ivește un conflict prin încetarea colectivă de lucru, a cel puțin 1/3 din numărul total al salariaților aceluiaș stabiliment industrial sau comercial, care întrebuințează în mod obișnuit un număr de cel puțin 10 salariați, principiul consacrat prin art. 1 din lege fiind libertatea muncii.

Ori, în speță, nu este vorba de nici un conflict existent, sau posibil a se naște între noi comercianții de cereale și cel puțin 1/3 din salariații întrebuințați în mod obișnuit de fiecare din noi în parte în întreprinderile noastre comerciale. Aci este vorba de un număr de așa zisii asistenți de cereale (epistați) care nu prestează nici o muncă manuală, nici nu au vre-o pregătire specială, care însă sindicalizându-se vor să impună fiecărui comerciant de cereale, că, atunci când are nevoie să încarce sau să descarce cereale, să fie obligat să primească ca supraveghetori la aceste operațiuni numai persoanele indicate de sindicatul acestor asistenți.

Așa fiind Comisiunea de Arbitraj în primul rând fără competență și printr'un vădit exces de putere, a judecat acest arbitraj, în care nu era vorba de nici un conflict relativ la o încetare colectivă de muncă a salariaților unuia și aceluiaș stabiliment comercial în care o treime cel puțin din acei salariați să fi încetat, sau încercat măcar să înceteze lucru. În al doilea rând a violat comisiunea textele citate mai sus când ne-a impus ca să primim prin rotație zilnică ca supraveghetori ai noștri la operațiuni eventuale de încărcare sau descărcare persoanele înscrise într'un anume tablou, cătă vreme art. 1 din legea citată mai sus, în conformitate și cu dispozițiunile art. 21 din constituție consacră principiul libertății muncii, fără nici o împedecare rezultând dintr'un text de lege, de a ne alege ca supraveghetori persoanele în care avem noi încredere, întrucât art. 4, 5 și 6, singurele cari prevăd anume restricțiuni, nu pot fi aplicabile în speță negăsindu-se în prevederile acestor texte, după cum s'a arătat mai sus.

În afară de aceasta textele de mai sus nu ne puteau fi aplicabile și prin faptul că asistenții de cereale în nici un caz nu pot fi considerați ca muncitori ori salariați în spiritul art.

4, 5 și 6 din legea pentru reglementarea conflictelor colective de muncă, întrucât aceștia sunt însărcinați a îndeplini o funcțiune specială de încredere pe seama comerciantului comitent, având prin urmare rolul de mandatar, iar mandatarul nici când nu poate fi impus mandantului, acesta fiind liber a-și alege persoanele în care are el încredere pentru a nu-și periclită avutul dat pe mâna acestora”.

Având în vedere că prin prima parte a acestui motiv se susține că procedura legii privitoare la reglementarea conflictelor colective de muncă nu poate fi aplicată decât când se ivește un conflict prin încetarea colectivă de lucru a unei părți din salariați.

Considerând că această susținere este neîntemeiată deoarece atât din art. 4 cât și mai ales din art. 7 al legii rezultă că scopul creării procedurii prevăzute de art. 7 și 24 din lege, este tocmai ca să împiedece încetarea colectivă de lucru, ceiace nu ar fi posibil, dacă procedura nu s'ar aplica decât după izbucnirea grevei.

Având în vedere că nici faptul, că cei care au cerut aplanarea conflictului nu ar îndeplini o muncă manuală nu ar constitui un motiv ca să nu se aplice dispozițiunile în chestiune, deoarece legea nu face nici o distincțiune de asemenea natură, cerând numai ca să fie vorba despre salariați.

Considerând însă, cu privire la partea a doua a primului capăt din motivul de casare, că legea nu a avut în vedere de cât stabilirea convențiunei dintre salariații unui stabiliment cu patronul lor, iar nu a convențiunilor individuale a unui salariat cu patronul lui. Ceiace legea a căutat a împedeca sunt încetările colective de lucru, în unul sau mai multe stabilimente iar nu tranșarea neînțelegerilor individuale; acest lucru se învederează nu numai din chiar titlatura legii (pentru reglementarea conflictelor de muncă) dar din expunerea de motive și din textul art. 5, 6 și 7 din lege care arată că prin încetarea colectivă de lucru în sensul legii, se înțelege încetarea lucrului a cel puțin 1/3 din numărul total al salariaților stabilimentului comercial sau industrial, care întrebuințează în mod obișnuit un număr de cel puțin 10 salariați; iar în art. 7 se specifică că legea se aplică atunci când litigiul se ivește în una din întreprinderile prevăzute la articolul precedent.

Că, de aci rezultă că nu este vorba despre soluționarea unor conflicte care ar izbucni între o categorie de patroni și o categorie de salariați, legați prin mai multe contracte individuale, fără ca munca să fie prestată în comun în același stabiliment comercial, sau industrial.

Având în vedere că în speță intimații în recurs au rolul de intermediari, între comercianții de cereale și lucrătorii de port și supraveghează fiecare în parte operațiunile de triare, cântărire, și încărcare a cerealelor în portul și oborul Brăila.

Că pe de altă parte fiecare din recurenți încredințează fiecăruia în parte din intimați îndeplinirea acestor obligațiuni astfel încât este vorba despre executarea unei serii de contracte individuale, iar nu despre aceia a unui contract colectiv.

Că faptul că intimații în recurs au încredințat unei asociațiuni (sindicat), ocrotirea intereselor lor nu poate schimba din individuală în colectivă natura contractelor, care rezultă din modul de îndeplinire a operațiunilor efectuate.

Considerând că prin urmare, nefiind vorba despre stabilirea unui contract colectiv de lucru, într'un stabiliment din acele prevăzute de lege nu se poate impune patronilor judecarea litigiului în modul pre-

văzut de legea asupra conflictelor colective de muncă.

Că dar, fiind judecați cu această procedură, recurenții au fost sustrași dela judecătorii lor firești, și dar această parte a motivului de casare este întemeiată și urmează a fi admisă casându-se hotărârea atacată cu recurs.

Considerând că hotărîrea fiind dată pe baza unei legi și conform unei proceduri cari nu aveau aplicațiune în cazul de față, casarea urmează a fi pronunțată fără trimitere;

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul etc.

NOTA. Cestiunea dedusă în judecata Inaltei Curți, sub dublul aspect sub care este examinată în decizie se înfățișează pe cât știm pentru prima oară înaintea instanței supreme; ea este interesantă din punct de vedere juridic și presintă o importanță practică incontestabilă fiindcă determină sfera de competență a jurisdicțiunii profesionale în resolvarea conflictelor de muncă și caracterul juridic al dispozițiunilor luate de comisia de arbitraj pe temeiul legii din 5 Septembrie 1920 privitoare la reglementarea conflictelor colective de muncă.

Ne mărginim a examina soluțiunea dată de Inalta Curte numai din acest din urmă punct de vedere, al admisibilității recursului în această materie.

Fiind dat principiul consfințit prin Constituția din 1923 în art. 103 că dreptul de recurs este de ordin constituțional destinat să dea împriecinaților garanția controlului instanței supreme în ce privește aplicarea legilor de instanțele judiciare, se pune cestiunea dacă comisiunile de arbitraj prevăzute de legea din 1920, au caracterul unor instanțe de judecată și dacă actele încheiate de ele în cadrul competenței lor, pot fi considerate ca hotărâri.

Credem că soluțiunea dată este exactă și bine motivată.

Indoiala posibilă cu privire la natura dispozițiunilor luate de comisia de arbitraj ar putea să aibă rezultate, zice Inalta Curte din faptul că „nu au la baza lor libera voință a părților cu privire la alegerea acestui mod de soluționare a litigiului, calea împăciuirii și arbitragiului fiindu-le impusă în virtutea articolului 4 și 7 din lege”; că din acest punct de vedere, hotărârile comisiei de arbitraj se deosebesc de hotărârile arbitrale reglementate de art. 352 și urm. din proc. civ.

După părerea noastră, considerentul citat atribuie arbitragiului obligator ca procedeu de soluționare a conflictelor de muncă, o sferă de aplicațiune și un caracter de generalitate pe care nu le au în realitate.

Dacă este exact că procedura împăciuirii reglementată de art. 7 și urm. din lege este obligatorie pentru toate stabilimentele industriale și comerciale care cad sub prevederile ei, nu-i mai puțin adevărat că arbitrajul organizat de lege ca a doua instanță chemată să soluționeze litigiile colective de muncă, are în principiu un caracter facultativ și numai în mod excepțional este obligatoriu în anumite întreprinderi sau instituțiuni enumerate în mod limitativ în art. 16 din lege și care funcționează în interesul public astfel încât încetarea activității lor periclitează viața socială și economică a statului.

Acest caracter mixt al arbitrajului rezultă în

mod neîndoelnic atât din raportul d-lui deputat Ioanîtescu cât și din analiza comparativă a articolelor 15 și 16 din lege.

Independent de această considerațiune, chiar în caz de arbitraj obligator, nu se poate contesta dispozițiunei luate de comisiune, caracterul de hotărâre, după cum argumentează Inalta Curte, întemeindu-se atât pe terminologia întrebuintată de legiuitor pentru a califica actul comisiei care soluționează litigiul, cât și pe natura și rațiunea de a fi a acestui act.

În adevăr din împrejurarea că hotărârea comisiei de arbitraj este destinată să stabilească modalitățile contractului colectiv de muncă, adică normele care vor guverna raporturile de drept între patroni și lucrătorii unei anumite categorii de întreprinderi, nu urmează că hotărârea ar constitui pur și simplu o convențiune iar nu un act judecătoresc. Caracteristica hotărârei judecătorești este că constituie un act de autoritate care creiază sau constată în mod obligatoriu pentru părțile litigante o anumită stare de drept sau de fapt; este adevărat că în regulă generală misiunea judecătorului consistă a în stabili și analiza faptele cauzei supuse judecății sale pentru a deduce consecințele juridice pe care le comportă; misiunea comisiei de arbitraj astfel cum e organizată prin legea din 1920, este din acest cadru tradițional fiindcă comisiunea creiază un raport juridic între părțile litigante, stabilind normele și modalitățile contractului de muncă între patron și lucrător; dar o asemenea misiune nu este incompatibilă cu natura atribuțiunilor judecătorești, ei constituie numai o lărgire a rolului pe care judecătorul este chemat să-l îndeplinească în organizarea socială modernă.

Astfel pe calea jurisdicțiunii grațioase, judecătorul are misiunea de a fi organul de apărare al intereselor și drepturilor acelor care dintr-o cauză oarecare nu sunt în măsură să le apere ei înșiși, ca de pildă instituirea unei curatele în caz de succesiune vacantă, unei administrațiuni provizorii în ce privește bunurile unui alienat, substituiri tribunului în locul consiliului de familie în ipotesa prevăzută de art. 367 cod. civ., etc.; mai mult de cât atât în ipotesa prevăzută de art. 598 Cod. civ., judecătorul poate fi chemat să stabilească condițiunile cesiunii forțate, prevăzute de acest text; în caz când vecinii nu sunt de acord asupra valorii zidului și a locului pe care e clădit, judecătorul va stabili această valoare, din care jumătate urmează a fi plătită ca preț al cesiunii, deci în acest caz ea și în cazul unui arbitraj obligator, judecătorul substituie voința sa, consimțământului părților interesate fixând condițiunile raportului juridic stabilit între ele.

Este adevărat că în ipotesa arbitrajului obligator, intervenția comisiei este mai energică fiindcă însăși nașterea raportului juridic, adică formațiunea contractului de muncă este opera comisiei pe când cesiunea prevăzută de art. 598 este opera legii; dar în ambele cazuri există o participare a judecătorului la stabilirea unui raport contractual.

În interesul superior al menținerii activității economice în mediul social și pentru a stabili un just echilibru în raporturile dintre patroni și salariați, legiuitorul din 1920, a putut să atribuie comisiei de arbitraj, un rol activ în formațiunea

contractului colectiv de muncă, care nemai fiind rezultatul unui acord de voințe, are caracterul unui act de autoritate, a unei hotărâri.

ALEX. CERBAN

Profesor la Facultatea de Drept din București
Avocat

INALTA CURTE DE CAS. și JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 6 Iulie 1926

Președinția d-lui AR. ALEXANDRESCU *Consilier*

Elena Mitcova cu Ministerul Agriculturii

Decizia No. 698

Recurs contencios. Hotărâre definitivă. Cerere de executare. Refuz din partea organelor de executare. Nu poate face obiectul unui recurs în contencios.

Executarea sau refuzul de executare a unei hotărâri judecătorești de către organele judecătorești sau administrative competente, nu are caracterul unui act de autoritate administrativă, căci cu această ocaziune aceste autorități îndeplinesc dispozițiuni luate de către organele puterii judecătorești, nu acte de administrație.

Prin urmare refuzul lor de a executa aceste hotărâri, are a fi sancționat de către instanțele ce au dat ordinul de executare, nu de către Inalta Curte secțiunea contenciosului administrativ.

Curtea,

Ascultând raportul făcut în cauză; pe d-nii adv. Const. Georgescu și D. Copceag în susțineri și

Deliberând,

Asupra incidentului de inadmisibilitatea recursului;

Având în vedere că prin recursul de față recurenta Elena Mitcova cere ca pe temeiul art. 5 par. 3, lit. f din legea Curții de casație să se declare ilegal refuzul Ministerului de agricultură și domeniilor de a executa sentința definitivă a Tribunalului Chișinău cu Nr. 262 din 922, prin care numita autoritate a fost obligată să-i restituie pădurea de pe domeniul Milești, județul Lăpușna în suprafață de circa 120 desetine.

Considerând că executarea sau refuzul de executare a unei hotărâri judecătorești de către organele executorii competente nu poate avea caracterul unui act de autoritate administrativă, în sensul art. 5 paragr. III, lit. f. din legea Curții de casație, deoarece în săvârșirea unui atare act zisele organe nu proced din propria lor inițiativă, ca organe de autoritate administrative spre a executa direct și nemijlocit o dispozițiune de lege, ci îndeplinesc dispozițiuni luate de către organele puterii judecătorești din ordinul și sub controlul cărora ele proced la executare;

Că prin urmare, atunci când autoritățile administrative chemate să execute hotărâri judecătorești refuză de a-și îndeplini aceste atribuțiuni în tot sau în parte, aceasta nu însemnează că ele refuză îndeplinirea unui act administrativ de autoritate, în sensul citatului articol din legea organică a Curții de casație ci a unui act judecătorec și, în atare caz nu Curtea de casație, ca instanță de contencios administrativ, este chemată să aplice sancțiunile de rigoare și să facă organelor de executare invitați-

unea de a executa hotărârile altor instanțe, ci înseși aceste instanțe ale căror ordine să execute, sub al căror control se face executarea și care singure sunt competente să arăte și să determine, prin interpretarea dispozitivelor lor, modalitățile și măsura în care acele dispozitive au a se executa.

Că astfel fiind, refuzul Ministerului de agricultură și domeniilor de a executa o sentință judecătorească definitivă, neputând da loc la un recurs direct, în contencios administrativ, este inadmisibil și urmează a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive Curtea, respinge ca inadmisibil recursul, etc.

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECT. III

Audiența dela 23 Decembrie 1925

Președinția d-lui S. GOGĂLNICEANU, Președinte

Preotul I. Ioneanu cu Al. N. Isbășescu și N. Mendoiu

Jurnal No. 5966

Contestație la executare. Făcută în aceeași zi cu ultimul act de executare. Dovadă incompletă că s'a făcut posterior săvârșirii ultimului act de executare.

Conform art. 403 pr. civ. contestațiile în materie de executare silită putându-se face în tot timpul executoriu și până în momentul desăvârșirii ultimului act de executare, când dovada, că contestația nu s'a făcut posterior ultimului act de executare, este incompletă, în speță ambele s'au făcut în aceeași zi, contestația nu poate fi considerată ca tardivă.

Curtea în majoritate,

Asupra apelului făcut de Preotul I. Ioneanu în contra sentinței civile cu No. 494 din 924 a tribunalului Muscel, prin care i s'a respins, ca fiind lipsită de calitate, contestația introdusă în potriiva procesului verbal de punere în posesie dresat de portărelul D. Vătășescu la 7 Iulie 1923 în executarea actului de vânzare autenticat de zisul tribunal la No. 451 din 923, cerută de intimații: Al. V. Isbășescu și Ioan Mendoiu.

Având în vedere susținerile părților și actele dela dosar.

Având în vedere că înaintea primei instanțe intimații au ridicat, în prim loc, incidentul de tardivitatea contestațiunei, incident pe care tribunalul l-a respins, considerând contestația în termen, iar în apel, în prealabil, și-au menținut și desvoltat acel incident.

Având în vedere că deși este adevărat, că conform art. 403 pr. civ., contestațiile în materie de executare silită, se pot face în tot timpul cât va ține executarea și odată ce, cel din urmă act al executării s'a săvârșit nu se va mai primi nici o contestație, însă această decădere nu-și poate avea aplicarea decât numai atunci când se va face dovada că a luat ființă încheierea pe care tribunalul va trebui să o facă, așa precum prevede menționatul articol, adică prin semnarea acelei înșcrieri de către judecători, mai înainte de introducerea contestației.

Ori în speță, o atare dovadă nu se face, din acte rezultând numai că executarea, încheierea ultimului act de executare, cum și contestația s'au făcut toate în aceeași zi

Că mai mult încă, în jurnalul cu No. 8199 din 7 Iulie 1923 care constată săvârșirea ultimului act de executare, se motivează că în momentul încheierii aceluși jurnal, nu s'a făcut contestație de către deposatul N. Isbășescu, fără însă a se face vreo mențiune cu privire la terțile persoane.

Că în această situațiune, nu se poate conchide în fapt, că contestația ar fi introdusă posterior așa că bine Tribunalul a considerat-o în termen.

In fond: Văzând că apelantul prin petiția sa de contestație se referă la un act de vânzare autenticat în 1881, și întrucât nu se vede atașat la dosar, Curtea găsește necesar pentru rezolvarea procesului, a obliga pe apelant să prezinte acel act, așa că în acest scop, procesul urmează a se amâna.

Pentru aceste motive, Curtea admite contestația.

(ss) *D. Bagdad, L. Ștefănescu*

Grefier, (ss) *S. Ștefănescu*

Opiniune,

Subsemnatul sunt de părere că contestația asupra căreia s'a dat sentința apelată este tardivă pentru următoarele considerațiuni:

Considerând că art. 403 din pr. civ. prevede lămurit că contestația se poate face numai pe timpul cât durează operația executării.

Considerând în speță că din lucrările dela dosar și desbateri rezultă că deși contestația s'a primit în aceeași zi în care avusese loc executarea actului de vânzare în discuțiune, însă primirea s'a făcut după ce se constatare de Tribunal prin încheierea jurnalului cu No. 8199 din 7 Iunie 1923, săvârșirea ultimului act de executare.

Că dar, față cu dispozițiunile menționatului text de lege, contestația asupra căreia s'a dat sentința apelată, fiind tardivă, apelul de față devine nefondat și deci sunt de părere să fie respins ca atare

(ss) *S. Gogălniceanu*

CURTEA DE APEL IAȘI, SECȚIA I

Audiența dela 15 Aprilie 1926

Președinția d-lui D. VOLANSCHI, Prim-președinte

Primăria comunei Iași cu Al. Faur și alți

Deciziunea No. 52

Apel. Neplata taxelor de comunicarea apelului către intimat odată cu introducerea apelului, sau în termenul legal. Anularea apelului. Art. 35 și 38 din legea pentru accelerarea judecăților.

Potrivit art. 38 din legea pentru accelerarea judecăților, apelantul trebuie ca, odată cu apelul, să aibă diligența de a plăti și taxele de comunicare, sub sancțiunea de a se anula apelul ca neregulat, asupra acestei anulări neavând nici o influență faptul că apelantul comunică intimatului motivele apelului mai târziu, deoarece conform art. 35 din aceeași lege, numai în cazul când apelul s'a făcut înainte de comunicarea hotărârei apelate, apelantul va putea depune motivele până la ziua judecării și în nici un caz nu mai târziu de 15 zile dela comunicarea acelei hotărâri.

S'a ascultat d-l avocat Al. Carp pentru apelanta Primăria comunei Iași și d-l avocat C. Faur pentru apelanții Al. Faur, Const. C. Faur și Maria Faur.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Primăria comunei Iași, prin reprezentantul său legal, în contra sentinței Trib. Iași s. III, No. 367 din 3 Octombrie 1925, dată în procesul cu Al. Faur, C. C. Faur și Maria Faur, pentru daune.

Având în vedere susținerile părților și lucrările din dosar din care se constată că apelul a fost depus la registratura tribunalului în ziua de 27 Noembrie 1925, cu petiția înregistrată la No. 36132; că, odată cu depunerea apelului, apelanta nu a depus și taxele necesare pentru a se comu-

nica intimațiilor acest apel și actele ce îl însoțesc, ci l'a lăsat în părăsire până la 17 Decembrie 1925, când în urma cererii făcute de intimați, prin petiția înreg. la No. 37913/925, președintele Trib. Iași s. III, cu adresa No. 23901 din 17 Dec. 1925, a înaintat apelul Curței pentru judecare. Că apelul a fost introdus 10 zile după comunicarea sentinței condamnatoare care s'a efectuat la 17 Noembrie 1925 după cum rezultă din dovada de la dosar; că nici după ce a trecut 15 zile dela comunicarea hotărârei apelul nu a fost comunicat intimațiilor, ci s'a comunicat după ce apelul a venit la curte, tocmai în ziua de 29 Ianuarie 1926;

Având în vedere că astăzi intimații au cerut anularea apelului deoarece apelanta nu s'a conformat legii pentru accelerarea judecăților, de a plăti taxele de comunicarea apelului către intimați odată cu introducerea apelului sau cel mai târziu 15 zile dela comunicarea sentinței; că comunicarea făcută mult mai târziu de expirarea acestor 15 zile, tocmai la 29 Ianuarie 1926, înaintea Curței nu este valabilă.

Văzând că prin noua lege de modificarea unor dispozițiuni de procedură și pentru înlesnirea judecăților, spre a se evita surprinderile și a accelera judecățile, s'a creiat o fază de pregătire a procesului înainte de a ajunge la debaterile reale. În acest scop art. 4 din lege, când este vorba de acțiuni și art. 38, în ce privește apelurile, prevăd în mod categoric că Președintele tribunalului îndată ce primește cererea ordonă a se comunica intimatului un exemplar împreună cu copile de pe acte cu invitarea ca, într'un termen dat, să răspundă printr'o întâmpinare scrisă. Că din termenii categorici ai legii cât și din scopul urmărit de legiuitor rezultă că cel care face cererea trebuie să pună în măsură pe Președintele tribunalului de a îndeplini formalitățile esențiale, pentru ca la termen procesul să se poată judeca și a se evita astfel orice amânare; ca atare, odată cu cererea, partea trebuie să aibă diligența de a plăti și taxele de comunicare.

Că dat fiind scopul urmărit de lege, sancțiunea care rezultă în mod virtual din termenii categorici și imperativi ai legii nu poate fi decât decăderea pentru cel neglijent de a i se anula apelul ca neregulat.

Că asupra acestei anulări a apelului nu poate avea nici o influență faptul că mai târziu, după ce apelul a fost trimis la Curte spre judecare după cererea intimațiilor, ca în speță, apelantul a comunicat motivele apelului intimațiilor, deoarece, conform art. 35 al. ultim, numai în cazul când apelul s'a făcut înainte de comunicarea hotărârei, apelantul va putea depune motivele până la ziua judecării și în nici un caz nu mai târziu de 15 zile dela comunicarea hotărârei; ori, în speță, apelul nu a fost făcut înaintea, ci după comunicarea hotărârei; că comunicarea hotărârei fiind făcută la 17 Noembrie 1925, apelanta n'a comunicat motivele cel puțin în cele 15 zile dela comunicarea hotărârei, ci mult mai târziu, la 29 Ianuarie 1926; că dar, urmează ca disjuncționându-se apelul pârâtei de acel al reclamantilor, să se anuleze apelul pârâtei Primăriei com. Iași ca neregulat.

Pentru aceste motive, anulează apelul etc.

(ss) *Volanschi, C. A. Gorgos, D. G. Lupu*

NOTA. — În speța judecată de Curtea de Apel din Iași s. I lucrurile se petrec astfel:

Hotărîrea primei instanțe (Trib. Iași s. III) se comunică în ziua de 17 Noembrie 1925;

Apelantul (Primăria comunei Iași) face apel pe care-l depune la Tribunal în ziua de 27 Noembrie 1925, deci în termen, fără însă ca apelantul să plătească taxele pentru comunicarea apelului;

După ce au trecut mai mult de 15 zile dela comunicarea hotărîrei tribunalului (17 Nov. 1925) și anume tocmai la 29 Ianuarie 1926, apelantul plătește taxele și apelul se comunică.

Curtea găsește că din moment ce apelantul n'a

plătit taxele pentru comunicarea apelului său nici în momentul când a depus apelul (27 Nov. 1926) nici în termen de 15 zile dela data (17 Nov. 1926) de când i s'a comunicat hotărîrea primei instanțe, dată care ar fi trebuit să fie cel mai târziu la 3 Decembrie 1925 (ei le plătește tocmai la 29 Ianuarie 1926), apelul trebuie anulat.

Cu alte vorbe, Curtea de Iași decide că nu este destul ca cineva să facă apelul în termen, adică în 15 zile dela comunicare (nu e în discuție ipoteza când apelul se poate face *până la ziua de judecată* în apel), ci trebuie ca tot în launtrul acestui termen de 15 zile dela comunicarea hotărîrei, apelantul să depună și taxele cuvenite pentru ca apelul ce a făcut să poată fi comunicat adversarului său. Altminteri, declară Curtea, apelul chiar făcut și depus în termen, este nul.

Găsim soluția Curții de Iași contrară și textului și spiritului legii de accelerarea judecăților și iată pentru ce :

a) Este foarte exact, cum zice Curtea, că această lege a voit să pună capăt șicanei, târăgănelilor, formalităților nesfârșite și inutile, etc., înscriind dispozițiuni severe și decăderi; dar tocmai din cauza rigurozității măsurilor luate, legiuitorul a căutat să arate cu precizie cazurile în cari decăderile trebuiesc aplicate.

Or, nulitatea de care vorbește Curtea, nu există în nici una din dispozițiunile legii.

Legea vorbește despre plata taxelor în art. 4, 9, 19, 55 și 56 și, cum zic, în nici unul din aceste articole nu se prevede decăderi, fie pentru neplata taxelor de înmănare, fie pentru neplata taxelor de comunicarea apelului.

Numai în art. 19 găsim decăderea din dreptul de a se servi de proba cu martori, cu experți sau descindere locală, atunci când partea nu plătește citațiile și cheltuelile cuvenite martorilor, onorariul expertului, sau cheltuelile de descindere.

Iar în art. 55 și 56 găsim, din potrivă, o îndulcire a situațiunei ce există înainte de procedura accelerată sub vechea lege a timbrului, când părțile erau expuse să piardă iremediabil apelul sau recursul din cauza neplății taxelor la prima zi de înfățișare.

Art. 55 acordă părții care a făcut un act de procedură — apel, recurs — netimbrat, un termen, și numai dacă nici la termenul acordat nu plătește taxele, actul de procedură este anulat.

Rezultă deci limpede din chiar existența acestor două articole, 19 și 55, că atunci când legiuitorul a voit să stabilească o decădere, a spus-o categoric.

În vechea lege a Curții de Casație, art. 41 spune că cererile în casație vor fi însoțite de taxele de timbru, iar art. 42 spunea că plata taxelor pentru citarea părților va trebui făcută odată cu depunerea recursului, și totuși Înalta Curte a decis că această neplată nu atrage nulitatea recursului din moment ce nu există text care să declare nulitatea (Cas. III, 19 Sept. 1921, *Dreptul* 33-921).

Art. 35 din noua lege a Curții de Casație reproduce vechile texte 41 și 42 dar iarăși fără sancțiunea decăderii.

În art. 39 al legii chiriilor din 1924 găsim obligația pentru cei ce se adresează comisiunilor arbitrale, să alăture la cerere dovada plății unei taxe speciale de 3 la sută calculată asupra sporului de chirie pretins, însă textul adaugă imediat că ne-

xecutarea acestei obligațiuni este supusă sancțiunei de a nu se da curs cererei.

Cum vedem, din exemplele de mai sus se desprinde limpede sistemul legiuitorului care constă în a nu admite decăderi din cauza neplății taxelor, decât atunci când el, legiuitorul, o crede necesar, și în asemenea caz decăderea este arătată printr-o dispoziție formală a legii.

Și sistemul legiuitorului este cu atât mai firesc cu cât pot fi cazuri, cum e în speța de față, în cari decăderea să constituie o pierdere iremediabilă pentru părți.

De aceea cred, cum ziceam, că deciziunea Curții de Iași nu este conformă nici literei, nici spiritului legii.

EM. DAN
Avocat

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA III C. C.

Audiența dela 13 Ianuarie 1926

Președinția d-lui N. STRAJAN, Judecător

Maria Lerch cu Zissu Nicolau

Sentința Civilă No. 21

Chirii. Acțiune în evacuare. Proprietar chirieș sau tolerat (găsduit). Nedovedirea acestei situațiuni. Respingerea acțiunei. Art. 19 din legea chiriilor din 1924.

Martor necitat dar prezent la înfățișare în comună urbană. Lipsa unei cereri încuviințate de instanța de fond pentru prezentarea martorilor de bună voie și fără citațiuni. Art. 86 din legea judecătoriilor de ocoale și art. 187 pr. civ.

Martor citat cu mandat de aducere. Neprezentarea lui la înfățișare. Afacerea nu se mai poate amâna din cauza lipsei martorilor. Art. 87 din legea judecătoriilor de ocoale.

1. Potrivit art. 19 din legea chiriilor din 1924, proprietarul chirieș sau tolerat (găsduit) are dreptul a se muta în casa sa proprie dacă face dovada acestei situațiuni cedând în schimb celui evacuat locuința ce ocupă, afară de cazul când a fost găsduit provizoriu.

2. Art. 187 pr. civ. prevăzând că se poate înfățișa și de bună voie la judecată martorul necitat însă numai dacă s'a făcut cerere în acest sens de către partea interesată și s'a încuviințat de judecător, se respinge, în comunele urbane, audierea martorului când nu se dovedește existența și încuviințarea unei asemenea cereri, deoarece, conform art. 86 din legea judecătoriilor de ocoale, numai în comunele rurale, martorul se poate înfățișa la judecată necitat însă având asupra sa acte pentru stabilirea identității.

3. Potrivit art. 87 din legea judecătoriilor de ocoale dacă martorii lipsesc și judecătorul apreciază că partea care i-a propus nu e vinovată de neglijență și că ascultarea lor e necesară pentru deplina sa convingere, amână cauza, la termenul cel mai apropiat dând mandate de aducere în contra martorilor absenți, iar la termenul astfel hotărât afacerea nu se mai poate amâna pentru lipsa martorilor oricari ar fi împrejurările cari ar determina această lipsă, legea netăcând nici o distincțiune.

Tribunalul,

Asupra motivelor de recurs :

1) „Violarea art. 19 din legea chiriilor în vigoare și exces de putere; art. 19 din legea dela 27/III/924 ar permite proprietarilor în orice situațiune s'ar găsi ei, de chirieși sau tolerați, să se mute în propriile lor imobile, evacuând pe chirieși acestora, or, chiar dacă s'ar considera că recurenta nu ar fi dovedit situațiunea sa de tolerată, încă acțiunea nu s'ar fi putut respinge deoarece în cazul acesta nu ar fi putut fi decât chirieș și în această calitate are același drept.

O apărare în acest sens nefiind făcută de parte, ar fi trebuit să fie invocată din oficiu de judecător ceiace nefăcându-se, s'ar fi violat și art. 106 l. jud. ocoale“.

2) „Violarea art. 86 și 87 din legea judecătorilor de ocoale combinat cu art. 187 pr. civ., exces de putere, nemotivare și denaturare de acte.

Rău și fără de cale instanța de fond ar fi decăzut pe recurența din proba cu martorii deoarece martora prezentă, deși necitată, având însă bilet de identitate, ar fi trebuit audiată, iar în contra celui absent ar fi trebuit să se repete mandatul de aducere, recurența neavând nici o vină în lipsa acestui martor. În orice caz nu s'ar arăta în cartea de judecată pronunțată motivele acestei decăderi, cari de altminterlea ar fi trebuit pusă în discuțiunea părților“.

Asupra primului motiv de casare,

Având în vedere că prin acțiune recurența cere ca intimatul să fie obligat a evacua imobilul său în care stă cu chirie, deoarece dânsa ar locui ca tolerată la fratele său și prin urmare ar îndeplini condițiunile cerute de art. 19 din actuala lege a chiriilor pentru se putea muta în propria sa casă.

Considerând că într'adevăr art. 19 din legea în vigoare dă drept proprietarilor, chiriași sau găzduiți, de a se muta în casa lor proprie, cedând în schimb celor evacuați locuința ce ocupau, afară de cazul când au fost găzduiți provizoriu.

Că însă, numai dovedind una din aceste două situațiuni, proprietarii își vor vedea deschis dreptul stabilit în favoarea lor de acest text de lege, care drept nu există atunci când ei nu sunt nici chiriași nici tolerați, ci spre exemplu uzufructuari sau titulari ai unui drept de habitațiune.

Având în vedere că putându-se imagina pentru reclamanti în asemenea acțiuni și alte situațiuni în imobilul ce locuiesc, de cât acelea de chiriași sau tolerați, dar cari nu au fost prevăzute de legiuitor pentru exercitiul dreptului consacrat de art. 19 din lege, rezultă că pentru aceasta este necesar a se dovedi în prealabil una din aceste două situațiuni, ceiace nefăcându-se acțiunea trebuie respinsă.

Că prin urmare nu se poate spune, cum pretinde recurența că chiar dacă nu ar fi dovedit starea de tolerată acțiunea ar fi trebuit totuși admisă neputând fi în acest caz decât chiriașe și având deci același drept deoarece, după cum s'a mai spus se pot imagina și alte situațiuni decât aceste două, în care dreptul prevăzut de art. 19 nu există.

Că, în speță cu atât mai mult ar fi trebuit să se dovedească de către recurență situațiunea de tolerată cu cât prin petițiunea introductivă de instanță se cere admiterea acțiunei și evacuarea intimatului pe acest singur motiv și nu pe motivul că ar locui în altă parte ca chiriaș, împrejurare care dacă s'ar fi dovedit s'ar fi înlătuat dreptul intimatului la schimbul de locuință.

Că prin urmare recurența înțelegând să se prevaleze de calitatea de tolerată, trebuia să dovedească această situațiune, cea ce nefăcând, bine instanța de fond i-a respins acțiunea ca nedovedită și nefondată.

Această instanță de altminteri nu putea fi obligată să invoace din oficiu pentru susținerea intereselor recurenței o apărare dedusă din starea de chiriaș, atâta vreme cât o asemenea apărare ar fi contrazis atât modul cum s'a redactat acțiunea cât și chipul cum recurența a înțeles s'o susție.

Asupra celui de al doilea motiv de casare având în vedere că prin acest al doilea motiv recurența se plânge în primul rând că i s'ar fi respins în mod ilegal audierea unui martor care deși necitat, avea însă asupra sa acte cu care să-și stabilească identitatea.

Considerând că conform ultimului alineat al art. 86 din legea judecătorilor de ocoale „în comunele rurale părțile pot să-și aducă martorii chiar necitați“, de unde rezultă că în celelalte comune și în speță e vorba de o comună urbană, păr-

țile nu vor avea drept să ceară audierea martorilor propuși decât dacă îi vor fi citați.

Că acești martori, conform art. 187 pr. civ., se pot înfișa și de bună voe la judecată, însă făcându-se cereri în acest sens de către partea interesată, și cu încuviințarea judecătorului.

Că, în speță judecata având loc într-o comună urbană și nedovedindu-se existența vre-unei cereri încuviințate de instanța de fond pentru prezentarea martorilor de bună voe și fără citațiuni, bine această instanță a respins audierea martorilor prezentați în aceste condițiuni.

Având în vedere că în al doilea rând se plânge recurența că prin călcarea legii instanța de fond ar fi decăzut-o din dreptul de a-și audia martorul absent la termenul de 23 Iulie 1925 în contra căruia la termenul precedent se luase măsura de a fi adus cu mandat de aducere.

Considerând că conform disp. art. 87 din legea judecătorilor de ocoale, „dacă martorii lipsesc și judecătorul apreciază că partea care i-a produs nu e vinovată de neglijență și că ascultarea lor e necesară pentru deplina sa convingere amână cauza la termenul cel mai apropiat dând mandate de aducere în contra martorilor absenți“.

„La termenul astfel hotărât, afacerea nu se mai poate amâna din cauza martorilor“.

Că prin urmare odată ce la un prim termen se amânase cauza din lipsa martorilor propuși de una din părți, dându-se în contra acestora mandate de aducere, la termenul următor, fixat în aceste condițiuni afacerea nu se mai poate amâna pentru lipsa martorilor, oricari ar fi împrejurările care ar determina această lipsă, legea nefăcând nici o distincțiune.

Că astfel fiind bine instanța de fond a considerat pe recurență decăzută din beneficiul acestei dovezi.

Că deci și acest motiv de casare este nefondat și urmează a fi respins ca și cel dintâi.

Că ambele motive fiind nefondate, recursul urmează a se respinge ca atare.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător supleant G. Cerban, Trib., respinge recursul.

(ss) N. Strajan, G. Cerban.

JUDECATORIA OCOL. I URBANA BUCUREȘTI

Audiența dela 18 Martie 1926

Președinția d lui STELIAN IONESCU, Judecător

Societatea anon. „Eminescu cu Primăria Capitalei

Carte de judecată Penală No.

Legea pentru curățirea zăpezii. Contravențiune. Societate comercială. Persoană juridică. Dacă poate fi pedepsită ca contravenientă? Ord. No. 36.230 din 1923 a Primăriei Capitalei și art. 385 al. 9 c. pen.

Societății comerciale ca persoane juridice având o voință colectivă poate fi pasibilă de o pedeapsă contravențională; imposibilitate transformării amendei în caz de insolvabilitate a contravenientului privește numai modul de executare a condamnățiunei, iar nu condamnățiunea în sine.

Contravenienta prin d-l avocat Jager și partea civilă, Primăria Capitalei, prin d-l avocat Juga.

Judecata,

Asupra procesului de contravenție de față:

Având în vedere că societatea comercială „Eminescu“ cu sediul în București Str. Parlamentului No. 2 este dată în judecată ca contravenientă la articolul 385 al. 9 cod. penal pentru faptul de a fi călcat dispozițiunile ordonanței Primăriei Capitalei No. 36230/1923;

Având în vedere procesul verbal de contravenție din 19 Ianuarie 1926 aflat în dosar din care se constată că contravenienta n'a curățit zăpada de pe trotuarul din fața imobilului său din Str. Belvedere No. 23.

Având în vedere că societatea Eminescu prin reprezentantul său a ridicat incidentul că societățile comerciale fiind persoane juridice, ele nu pot ca atare suferi o condamnare penală fie chiar amendă, aceasta neputându-se transforma în asemenea cazuri în închisoare.*

Considerând că, în adevăr, principiul dominant în materie penală este acela al personalității pedepselor; că, pe de altă parte, persoanele juridice neavând o existență corporată, ci fiind pure creațiuni ale legii, cu drept cuvânt condamnarea acestora la amendă nu se poate transforma în închisoare în caz de neplată, conform art. 30 cod. penal;

Considerând însă că, spre deosebire de crime sau delict, în materie de contravențiuni precum și în materie de delict contravenționale (Vidal: Cours de droit criminel, ed. VI No. 137) nu se cere ca element esențial și elementul intențional sau, în alți termeni, motivele subiective determinante, în vederea cărora actul pedepsit de legea penală a fost săvârșit; că deci singurele elemente constitutive ale contravențiunii sunt: a) faptul material consistând într-o acțiune sau o inacțiune prohibită de legea penală și b) voința de a comite o asemenea acțiune sau inacțiune.

Considerând pe de altă parte că, contrar celor susținute de o parte din doctrină, care afirmă că numai constatarea primului element este suficientă pentru existența contravențiunii, întrunirea celui de al doilea element: Voința — care privește săvârșirea actului în sine iar nu înseși motivele subiective determinate — este necesară pentru existența contravențiunii; că, în adevăr, responsabilitatea penală având la bază, în sistemul dreptului nostru penal, ideea de culpă, cauzele de alterarea voinței cum sunt de pildă minoritatea, alienațiunea mintală sau constrângerea vor exercita influența lor asupra pedepsei în această materie;

Având în vedere că societățile comerciale, cum este contraveniența în speță, potrivit art. 78 cod. com. sunt persoane juridice; că, deși persoanele juridice nu pot avea prin natura lor intențiuni delictuoase, totuși este constant în drept că ele au o voință reală: voința colectivă care formează însuși temeiul societății și baza tuturor actelor juridice având un caracter social, precum și a responsabilității care decurge.

Considerând că persoanele juridice având deci o voință reală, cel de al doilea element constitutiv al contravențiunii poate fi împlinit chiar și de o societate comercială; că dacă argumentul școlii franceze că persoanele juridice neputând avea un scop ilicit: de a comite delict sau contravențiuni, ele nu pot fi ținute la o responsabilitate penală ci numai persoanele fizice cari le greează pare a fi un argument serios, nu mai puțin serios este și argumentul școlii germane care susține că este înjust ca numai aceste persoane fizice să suporte condamnarea penală când ele au lucrat nu în numele sau interesul lor personal, ci în acea calitate de administrator, director sau gerant al societății.

Considerând în același timp că, din punct de vedere istoric, responsabilitatea penală colectivă era admisă nu numai de glosatori, ci chiar de dreptul canonic care susținea teoria ficțiunii universalităților — universitates; că de asemenea, posibilitatea „delictului corporativ” a fost confirmat și de ordonanța criminală franceză din anul 1670 precum și de penalisti secolului al XVII și XVIII, delictul și pedeapsa corporativă fiind desființate în epoca revoluțiunii franceze sub dubla influență a doctrinei ficțiunii aplicată chiar „adunărilor revoluționare” și a principiului personalității pedepselor (L. Michoud: La théorie de la personnalité morale, ed. II vol. II No. 279 și urm.);

Considerând însă că, dată fiind marea dezvoltare mai ales a societăților comerciale, un reviriment de idei s'a produs în această privință, jurisprudența și doctrina din ultimul timp precum și unele legi speciale admitând posibilita-

tea contravențiilor din partea persoanelor juridice — și cu drept cuvânt, elementele contravențiunii cerute de lege putând fi întrunite cu prisosință astfel cum s'a arătat mai sus.

Că deși împotriva noilor tendințe în această materie se obiectează imposibilitatea condamnării persoanelor juridice la pedepse corporale, totuși acest argument nu este peremptoriu, deoarece săvârșirea contravențiilor din partea persoanelor juridice fiind numai posibilă iar nu generală, ori de câte ori legea impune în mod categoric o pedeapsă privativă de libertate, în acest caz fiind vorba de un fapt mai grav, pedeapsa corporală urmează a se aplica agentului direct responsabil; iar în cazurile când legea aplică numai sau și pedeapsa amendei, aceasta având de efect să lovească exclusiv patrimoniul societății, este posibil și deci urmează a se aplica persoanei juridice contraveniente.

Considerând de asemenea că imposibilitatea transformării amendei în închisoare în caz de neplată sau de insolvabilitate din partea societăților contraveniente nu este un argument hotărâtor pentru sustragerea acestora dela condamnare, această imposibilitate privind numai dificultățile modului de executare al condamnării iar nu însăși contravențiunea și condamnarea în sine;

Că față cu admirabila dezvoltare mai ales a societăților comerciale, în același timp este de interes general și necesară responsabilitatea penală a acestora în materie de contravențiuni și chiar în materie de delict contravenționale, interes și necesitate care s'au afirmat deja în legi speciale cum sunt de pildă aceia a contribuțiilor directe, a vămilor și a speculei.

Considerând deci că departe de a demonstra inexistența unei asemenea reguli comune: qui dicit de uno negat de altero, aceste legi speciale confirmă tocmai aplicatiunea unui principiu general.

Că, prin urmare, incidentul ridicat câtă a fi respins ca nefondat.

Pentru aceste motive, respinge ca nefondat incidentul ridicat de societatea contravenientă „Eminescu”.

Judecător, (ss) **Stelian Ionescu.**

NOTA. — Asupra responsabilității penale a persoanelor morale vezi *E. C. Decusară* nota la sent. Trib. Romani s. I, în *Curierul judiciar* No. 85-86 din 1920, pag. 689 cu trimiterile acolo arătate; *D. Alexandresco* nota la Cartea de judecată a Jud. ocol. Câmpulung (Muscel) în *Curierul judiciar* No. 15 din 1924 pag. 238; *Tanoviceanu*, Ed. II revăzută.

(N. R.).

A apărut: **STUDII DE DREPT CIVIL COMPARAT**, cuprinzând legislația ungară și austriacă din Transilvania în comparație cu legislația română, de d-l *G. P. Docan*. Vol. cuprinde 430 pagini. *Prețul 280 lei.*

A apărut **VOL. III TRATAT DE DREPT ȘI PROCEDURA PENALA**, Cursul Prof. I. Tanovicenu, revăzut și complectat de d-nii: *Dr. Vintilă Dongoroz* în ce privește doctrina română și streină; *Dr. Eugen C. Decusară* în ce privește jurisprudența; *Dr. Corneliu Chiselită*, consilier la Curtea de Casație, referințe pentru Bucovina și *Dr. Ștefan Laday*, referințe pentru Ardeal.

Acest volum având 870 pag. mai cuprinde pelângă Tabla de materii și un *Index Alfabetic* pentru materiile publicate în câteșitrele volumele. **PREȚUL 500 LEI.** Comandele se primesc la *Curierul Judiciar*, București, 5 Ardei, însoțite de cost la care se va adăoga lei 10 pentru porto postal recomandat.

Sub presă **VOL. IV PROCEDURA PENALA.**